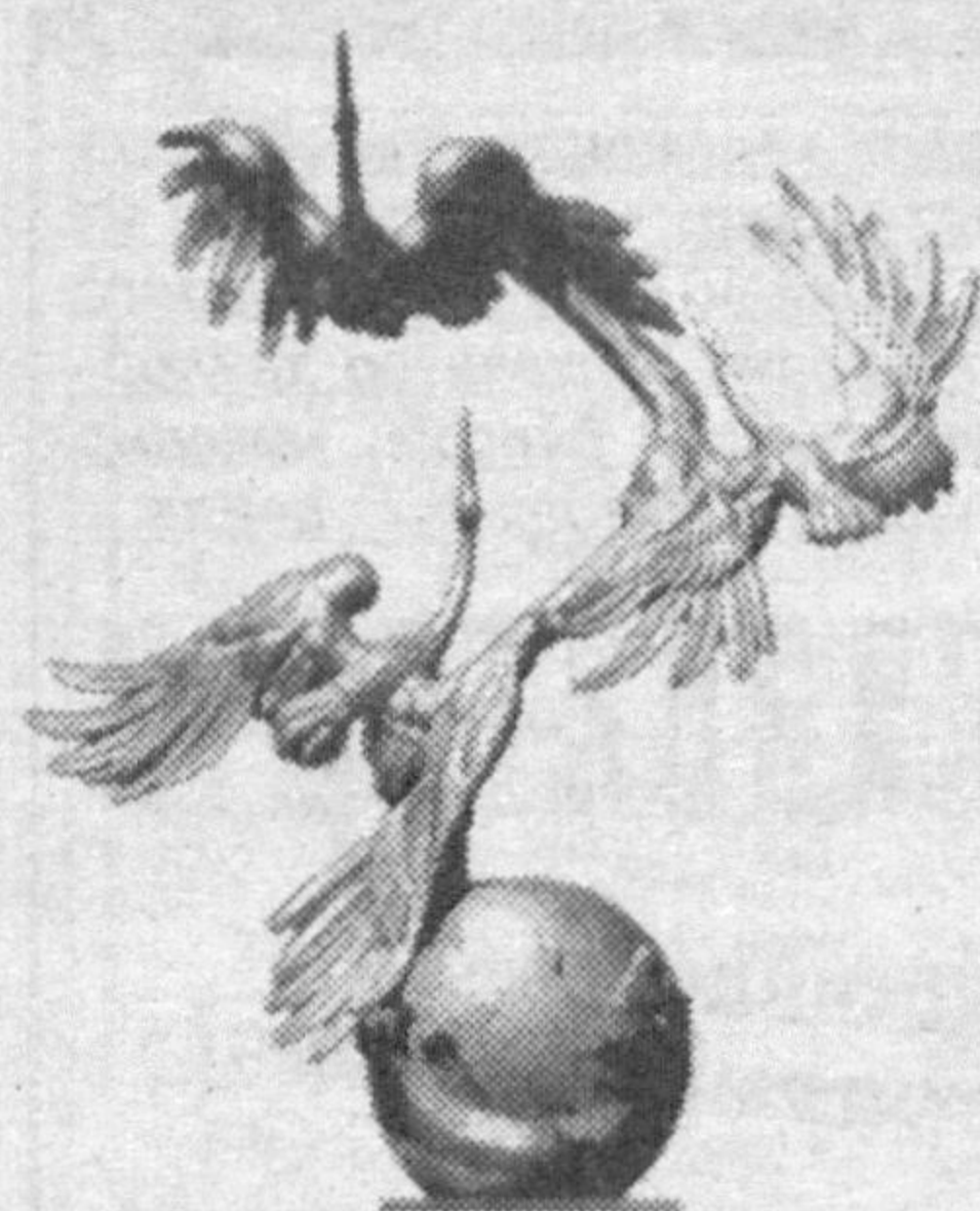

«Мона Лиза»нинг шахси аниқланди...ми?

Ishonch

*Insonga naf
keltirish —
oliy baxt*

2008 yil 17 yanvar
№ 8 (2421)
payshanba

Касба uyushmalari Federatsiyasi gazetasi *

* Gazeta 1991 yil 21 martdan chiqa boshlagan

14-бет

Бугунги сонда:

Бугунги ёшлар

Абдурахим
эксковаторчи бўлмоқчи

2-бет

2008 йил - Ёшлар йили

Меҳр уруғи

3-бет

Шеър азиз олам аро

Куйдиради оловли
тушлар

4-бет

Жаҳон адабиёти

Вайрона чамбараги

5-бет

Ҳуқуқий сабоқлар

Электрни узиб
қўярмиш

6-бет

XX аср жиноятлари

Гитлернинг адаши
ва сафдоши

11-бет

Олам ва одам

Бемисл тўқнашув

12-бет

Муштарий минбари

Ўлиб тирилган аёл

13-бет

ШУНИНГДЕК...

Энг қайноқ спорт янгиликлари,
энг муқаммал TV дастур,
сканворд ва бошқа қизиқарли
мавзулар билан танишасиз.

Биз сен билан, руслан!

19 январ: Мэтт СКЕЛТОН-Руслан ЧАГАЕВ

Самарқанд томонларда...

Кенг имкониятлар
яратади

Самарқанд йўлларини тартибга солиш, транспорт қатновига кенг имкон яратиш мақсадида белгиланган лойиҳа асосида иш олиб борилаёпти. Шу кунгача 105 километр давлат аҳамиятига молик, 40 километр маҳаллий аҳамиятдаги автомобил йўллари барпо этилди. Бу юмушлар учун 31,5 миллиард сўм маблағ сарфланди.

Тошкент-Бухоро-Туркменистон автомобил йўлининг 6-километридаги Қорадарё кўпригининг иккинчи қисми қуриб битказилди. Қиймати 2 миллиард 872 миллион сўм маблағга тенг мазкур иншоот халқаро қатнов учун яна ҳам кенг имкониятлар яратади.

Аҳолига қулайлик

Ургутнинг лалмикор ерлари Зарафшон сувларидан баҳраманд бўлиш баробари энди тумандаги 7800 гектар майдонни суғориш имконияти пайдо бўлди. «Уч қаҳрамон» насос станциясининг ишга туширилиши ҳудуд аҳлига ана шундай имконият бериши шубҳасиз. Секундига 2100 кубометр сувни 46 метр баландиқка чиқариб бериш қувватига эга ушбу иншоотни «Согда-Зарафшон» сув қурилиш» масъулияти чекланган жамият жамоаси барпо этишди.

Умумий қиймати 3 миллиард 488 миллион сўмни ташкил этган иншоот Ургут далаларини оби-ҳаёт билан таъминлайди.

Ўз мухбиримиз

Ижтимоий ҳимоя

Ватан ҳимоячилари куни муносабати билан вилоят Турк миллий-маданий маркази ходимлари Бухоро туманидаги Олмазор қишлоғида яшовчи 90 ёшли Мирзо бобо Азизов хонадонига ташриф буюришганида отахоннинг кўнгли тоғдек кўтарилди. Собик жангчи кўз олдидан ўша оловли йиллар изтироблари кино тасмасидай бирма-бир ўтди. Отахон миллий армиямиз қудратининг йил сайин ошиб бораётгани, аскарларимизга кўрсатилаётган ғамхўрлик, имтиёзларни фахрлиниб тилга олди. Яратгандан юртимизга тинчлик-омонлик сўради. Марказ томонидан топширилган эллик минг сўмлик моддий ёрдам байрамга совға бўлди.

Марказ инъоми

Шу куни «Соҳибкор» қишлоқ фуқаролар йиғини ҳудудидаги боқувчисини йўқотган, кам таъминланган, ижтимоий ёрдамга муҳтож яна 7 оила ҳам мазкур марказ ҳимматидан баҳраманд бўлди. Шунингдек, тумандаги «Саховат» қишлоқ фуқаролар йиғинидаги эҳтиёжманд оилаларга ҳам 320 минг сўм маблағ тортиқ этилди.

— Ижтимоий ҳимоя йилидаги яхши анъаналарни давом эттирган ҳолда, миллатлар ўртасидаги меҳр-оқибат, ўзаро ҳурмат, саховат ришталарини мустаҳкамлаётимиз, — дейди Бухоро вилоят Турк миллий-маданий маркази раҳбари Мирали Шаҳриев.

Иззатилла ҲОЖИЕВ,
«Ishonch» мухбири

Бугунги ёшлар

Чустда Баҳодир исми узок йиллик кадрдоним бор. Яқинда учрашиб қолганимизда гап орасида шикоят қилди: — Болалар ҳам ўз билганларини қиладиган бўлишпти. Учинчи ўғлимни акаларига эргашиб муаллим ё дўхтир бўлар-ов деб юрсам, экскаватор ҳайдовчилиқ касбини танлабди-да. Тушунтирмоқчи бўлсам, «кимдир экскаватор ҳайдаши ҳам керак-ку», дейди...

Абдурахим
бўлмоқчи
экскаваторчи
ёхуд ҳосилдорликни
юксалтириш омили нимада?

Баҳодиржонга ақл ўргатмоқчи эмасман-у, лекин гапнинг очиги, ҳозирги ёшлар узокроқни кўрадигандек. Қолаверса, ҳаётда ҳам-манинг ўз истаги бор. Киши ўз меҳнати билан жамиятга қанчалик кўпроқ фойда келтирса, ўша одам тараққиёт мурватини тўғри танлаган бўлади. Кейинги бир неча йиллар мобайнида Норин туманида йиллик пахта тайёрлаш режасини бажармаслик одат тусига кириб қолганди. Лекин сўнгги икки йилда туман бу соҳада вилоятнинг байроқдори бўлаёпти. Бу ҳақда «Кемабоши» қишлоғида яшовчи таниқли пахтакор фермер, қатор орден-медаллар соҳиби Мадаминжон Камолов шундай дейди:

— Туманнинг янгиланган раҳбарлари тараққиётга тўсиқ бўлиб келаётган сабабни тўғри аниқлашди. Маълумки, туманимизнинг экин майдонлари Норин ва Қорадарё оралиғида жойлашган. Заҳни ҳайдамасдан туриб мўлжалдаги ҳосилни олиш қийин. Кейин, бугунги асосий экинзорлар ўрни 40-50 йил илгари қўл ва ботқоқзор бўлган. Биз бу ҳақда аввалги раҳбарларга кўп айтдик, аммо улар маслаҳатимизга қулоқ солишмади. Янги раҳбарият эса ана шу «касаллик»ни тузатиш, биринчи навбатда ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш йўлидан борди. Туманга зарур даражада экскаваторлар келтирилиб, кадрлар тайёрлаш масаласига эътибор қаратилди. 2004-2005 йиллар мобайнида мавжуд зовур ва барча сув йўллари тозаланиб, талаб даражасига келтирилди. Натижада, пахта ва дон етиштириш кескин ортди.

Фақат Нориндагина эмас, Мингбулоқ ва Поп туманларининг ҳам пахта майдонлари ер ости сувларига яқин. Бу эса тупроқнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, шўрланишнинг олдини олиш учун катта ҳажмда иш бажаришни тақозо этади. Шу боис, Мингбулоқ туманида 27 та экскаватор ишлатилимда. Яқинда Хитойдан янги русумдаги энг

замонавий экскаваторлар етиб келади.

— Вилоятда экскаваторчиларнинг унумли ишлашлари учун зарур бўлган барча шарт-шароит яратиб берилмоқда, — дейди «Норин-Сирдарё» ирригация тармоқлари ҳавзаси бошқармаси бошлиғи Маматхон Отаханов. — Улар махсус кийим-кечак, иссиқ овқат билан мунтазам таъминланганди. Маошлар ҳам анча юқори. Лекин, барибир, битта муаммо очиклигича қолаётир. Бу ҳам бўлса, экскаватор ҳайдовчи кадрлар етишмовчилигидир.

Шу нуқтаи назардан қараганда, Чуст қишлоқ хўжалик коллежи қошида экскаватор ҳайдовчиларини тайёрлаш курси очилганлиги ва унда ўттиз нафар ёш авлод вакиллари таълим олаётганлиги айни муддао бўлди. Яқинда ушбу таълим-тарбия масканига борганимизда, ёшларга касб-хунар ўргатиш намунали йўлга қўйилганлигининг, ўқувчилар эса ўзлари севган соҳани кўнгил билан ўрганишга ташна эканининг гувоҳи бўлдик. Техника ва жиҳозлар етарли. Қолаверса, вақти-вақти билан тажрибали экскаваторчиларнинг иш тажрибаси ёшларга ўргатиб борилади. Шунингдек, ўқувчилар жойларда ишлаётган экскаватор жамоаларига амалий машғулотларга юборилмоқда.

Тегишли ташкилот вакиллари айтишича, вилоят миқёсида салкам 2 минг километр узунликдаги зовур ва каналлар тозаланиб, зах ҳайдаш ҳолати яхшиланди. Бу эса 50436 гектар суғориладиган ер майдонининг мелиоратив ҳолатини яхшилаш имконини беради. Муҳими, ушбу йўналишдаги ишлар давом эттирилмоқда.

Кадрдоним Баҳодир билан тагин учрашиб, ана шу янгиликларни айтганимда «ҳозирги ёшлар бало, қайқа қўл узатишни билишади», дея ўғли билан фахрланиб қўйди.

Обиджон ЖУМАНАЗАРОВ,
«Ishonch» мухбири

Ватан ҳимоячилари куни муносабати билан Тошкент Давлат шарқшунослик институтидан бирлашган касба уюшма қўмитаси ҳамда маънавият ва маърифат бўлими ҳамкорлигида тadbир ўтказилди. Унда олийгоҳ профессор-ўқитувчилари ва талабалари Ўзбекистон Миллий университети ҳарбий кафедраси офицерларининг юртимиз Қуролли Кучлари ҳақидаги маъруза-

ларини тинглашди. Шунингдек, муддатли ҳарбий хизматни ўтаган талабаларга касба уюшма қўмитаси совғалари топширилди. Республика Қуролли Кучлари қошидаги Марказий ашула ва ракс ансамблининг бадиий чиқишлари эса тadbирга байрамона рух бағишлади.

Суратда: тadbирдан лавҳалар.
Икром ҲАСАНОВ олган суратлар

Бор бўл, оқибат

Саховат

Муҳтожларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш халқимизнинг азалий қадриятларидан. Яқинда Гулистон шаҳрида бўлиб ўтган тadbирда катнашганлар бунга яна бир бор амин бўлдилар. Шу куни 250 нафар ижтимоий кўмакка муҳтож кишилар, бемор ва ногиронларга дастурхон ёзилиб, совғасалом тарқатилди. Айниқса, ногиронларга аравача, эшитиш аппарати, қўлтиқтаёқ ва бошқа зарур жиҳозлар ҳадя қилинган барчани қувонтирди.

Тadbирда вилоят ногиронлар, Қизил яримой жамиятлари билан бирга турли корхона ва ташкилотлар, фуқаролар фаоллик кўрсатдилар. Жумладан, Гулистон тиббиёт коллежи ўқитувчиси, тadbиркор Гулнора Қосимова вилоят ногиронлар уйига ўз ҳисобидан икки миллион сўмлик ошхона жиҳозларини совға қилди.

Анорбой НОРҚУЛОВ,
«Ishonch»нинг жамоатчи мухбири

Кадрлар тайёрлаш миллий дастури — амалда

Бугун юртимизда коллеж ва лицейлар учун қурилган замонавий биноларни кўриб кўзинг қувнайди. Уларга жалб этилган малакали педагоглар таълим мазмунини бойитишга ҳисса қўшмоқдалар. Андижон вилоятида ўтган йили 8 та коллеж қурилди. Уларда 6 мингдан ортиқ ўқувчининг касб-хунар ўрганиши ва таълим олиши учун кенг имкон яратилди. Айни кунда вилоятдаги 12 та академик лицей ва 93 та касб-хунар коллежида 103 мингдан ортиқ ўқувчи таълим олаёпти. Билим даргоҳлари замонавий жиҳозлар билан таъминланган.

Бўз қишлоқ хўжалик касб-хунар коллежи тумандаги нуфузли таълим масканларидан саналади. Коллежнинг 23 гектар ери бўлиб, бу ўқувчиларнинг амалий машғулотлар ўтиши, ўз соҳасини чуқурроқ ўрганишида қўл келаяпти.

— Аввало, янги йилнинг «Ёшлар йили» деб белгиланганидан бехад мамнун эканимизни айтиб ўтишим лозим, — дейди коллеж директори Абдуллажон Мирзахамзаев. — Энди биз фаолиятимизни янада ривожлантириб, ёшлар учун кенг имкониятлар яратишимиз керак. Коллежimizда ўқувчилар-

Ёшлар йили

нинг яхши мутахассис бўлиб етишиши учун зарур бўлган барча замонавий ўқув воситалари бор. Ўқитувчиларнинг малака оширишлари алоҳида эътибор қаратилади. Шунингдек, коллежда устоз-шогирд мактаби ҳам ишлаб турибди.

Бу ерда ўқувчилар танлаган мутахассислиги бўйича билим олиш билан бирга, турли тўғрақларда бўш вақтларини мазмунли ўтказишмоқ-

да. Коллеж ёшлари жамоаси спортнинг бир неча тури бўйича вилоят ва республика мусобақаларида совринли ўринларни қўлга киритаётгани ҳам бу борадаги ишлар яхши ташкил этилганидан дарак беради.

Бўз қурилиш-коммунал хўжалик касб-хунар коллежи ташкил этилганига кўп вақт

Ҳакимжон Раҳмонов. — Мисол учун, электр-газ пайвандлаш хонасини олайлик. Бу ерда ўқувчи электр ва газ аппаратлари ҳақида тўлиқ тушунчага эга бўлиши учун ускуналарнинг ҳар бири қисмларга ажратилган ҳолда ўргатилади. Дурадгорлик, тикувчилик ва бошқа йўналишлар бўйича яратилган

имкониятлар ўқитувчида дарс беришни, ўқувчида эса ўрганишни осонлаштирмоқда. Назарий билимлар амалиёт билан уйғунлаштирилган.

Коллежда усталар дарсдан бўш вақтларида турли халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариб, аҳоли эҳтиёжларини қондиришга ҳисса қўшаёптилар.

Абдулхай ЮНУСОВ,
«Ishonch» мухбири

2008 йил - Ёшлар йили

«Ёшлар йили»га яхши ният билан қадам қўяр эканмиз, турли ўй-фикрлар тинчлик бермайди. Зеро, келажагимиз бўлган ёшлар ҳақида қайғурмаслик мумкин эмас. Улар мустақиллик мевасидан баҳраманд бўлиб улғайишмоқда, эҳтимолки бизлар сингари ҳаётнинг эрксизлигу қарамлик синовларидан ўтишмаган. Шунинг учун ҳам юртга эгалик қилишда ва келажак буюк давлат қуришда қай даражада журъат, қатъият ва изчиллик кўрсатишлари мумкин?.. Бу, аввало, тарбияга боғлиқ, албатта. Тарбия учун эса биз катталар масъулмиз.

Масаланинг энг мураккаб жиҳати ана шунда. Чунки, биз катталарнинг қарашлари ҳар хил. Тарбияга муносабатда биримиз ажодларимиздан мерос бўлиб келган миллий ва маънавий қадриятлардан келиб чиқиб ёндашсак, бошқа биримиз ўзгаларнинг турмуш тарзини ва сунъий равишда ўйлаб топилган қадриятларини ибрат қилиб кўрсатамиз. Сир эмаски, нафақат ёшлар орасида, балки катталар ўртасида ҳам бошқаларга ҳавас қилиб, уларнинг урф-одат ва анъаналарини ўзлаштиришга иштиёқмандлар бор.

Унда жаҳон цивилизациясига катта ҳисса қўшган ўзбек давлатчилигини қандай ривожлантира-миз? Бой тарихий, маънавий

ва миллий меросимизни менсимай, бошқаларнинг сунъий қадриятларига мослаша оламизми?.. Агар шундай қилсак, миллийлигимизга хиёнат қилган бўламиз.

Демак, бугунги кунда ёшлар тарбияси билан шуғулланиш ўта масъулиятли ва долзарб вазифа. Президент Ислоҳ Каримов Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 15 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузасида тарбияга эътибор қаратиб шундай деди: «Ёшлар тарбияси ҳақида гапирар эканмиз, энг аввало, оила муҳитини ўзимизга тасаввур қилишимиз табиий». Дарҳақиқат, тарбияда оила муҳити ҳал қилувчи омил. Биз юқорида айтган ҳолатларда фарзандимизнинг ўзимизга ёки ўзгаларга ўхшаши тарбияда тўғри йўл танлашимизга боғлиқ. Албатта, фарзанднинг дунёқараши шаклланишида атроф-муҳитнинг таъсири кучи ҳам катта, бироқ оила муҳитининг ўрни бошқа-да. Айниқса, кўп фарзандли ўзбек оилаларида ёшларга ахлоқ-одоб қоидаларини — каттага ҳурмату кичикка шафқатни, меҳнатсеварлигу ҳалолликни, тўғрилигу диёнатни сингдиришда ота-онанинг ўрни бекиёс. Меҳр-оқибатда бўлсин, олижаноб инсонга хос бўлган бошқа ижобий фазилатларда бўлсин, ота-она ибратидан ўтадиган куч йўқ. Шундай экан, ота-она тарбиясини кўрган инсон ҳаётда тўғри йўл танлашда адашмайди.

Шунинг учун ҳаммиша ёшлар олдида «Ота-она розими?» деган савол кўндаланг туриши керак. Яъни, юриш-туришда ҳам, кимлар билан дўстлашишда ҳам, ҳаётда қандай йўл танлашда ҳам, мафкураю маънавиятда ҳам,

тбошимиз Ислоҳ Каримов юқорида биз таъкидлаб ўтган маърузасида ва ота-она туйғусини ифодалаб фикрини давом эттиради: — **Албатта, ҳар қайси боланинг ўз ота-онаси ва яқинлари бор. Ва айти шу инсонлар боланинг соғлом ва оқил**

умри мобайнида ўзининг барча саъй-ҳаракатларини фарзандларининг бир-бирлари билан иноқ ва аҳил бўлишларига бағишлайди. Қариндошлик, аввало, ака-ука ва опа-сингилнинг иноқлигидан, бир-бирларига меҳр-оқибатидан бошланади.

оила муҳитидаги тарбияга боғлиқ.

Бизнингча, айрим ёшлар дунёқараши ва онгидаги бундай ҳолат билан муро-са қилиб бўлмайди. Агар масалага жиддийроқ ёндашадиган бўлсак, халққаро майдонда мафкуравий, ғоявий ва ин-формацион курашлар кучай-иб бораётган ҳозирги мурак-каб даврда миллий манфаат-ларимизга, эзгу мақсадлари-мизга, турмуш тарзимизга зид бўлган зарарли ғоялар, одат-лар ва мафкуравий хуружлар-нинг моҳиятини тушунтириш-да, турли ғайриахлоқий тажовузларга қарши тура олиш учун иродали ва фидойи бўлишда, миллий урф-одат, анъана ва бошқа қадриятлар-нинг ҳаётимиздаги ўрни ва аҳамиятини кўрсатиб бериш-да биз катталарнинг оила му-ҳитида ёшлар олдидаги бурч ва масъулиятимиз чексиз-че-гарасиз. Президентимиз бун-га жиддий эътибор қаратиб, 2006 йилнинг август ойида

«Миллий ғоя тарғи-боти ва маънавий-маърифий ишлар са-марадор-лигини ошириш тўғриси-да» қарор қабул қилганли-ги ҳамма-мизнинг ёдимизда. Унда таъ-

Меҳр уруғи

ўтмишу миллий қадриятларга муносабатда ҳам, ҳатто кийи-нишу кимга қандай муомала қилишда ҳам ота-она розили-гини олган маъқул. Шундаги-на ота-она ўз фарзандининг ўзгалардан ўрганиб ёки би-ровларга тақлид этиб қилади-ган бачкана қилиқларидан, шубҳали юриш-туришлари-дан, ярашиқсиз кийинишларидан, ўзгаларнинг ёт ғоя ва мафкурасига берилганлиги-дан мулзам бўлиб, руҳан азобланмайди.

Мен Европа, Осиё, Афри-ка қитъаларидаги бир неча давлатларда бўлганимда ёшларни кузатдим. Ахлоқ-одоб меъёрларидан келиб чиқиб, уларнинг юриш-ту-ришларига эътибор қарат-дим. Назаримда, биздаги ёшларда, айниқса, йигитлар-да одоб ва илтифотда ибрат-ли жиҳатлар кўп. Бизда на-фақат ўз яқинларига ёки та-нишларига, балки бегонага ҳам «Ассалому алайкум» дей-ишни канда қилмайдиган йигитлар кўп. Қандай тўй-маърака ва маросимга бор-манг, қайси маҳаллада бўлманг, қандай тадбирда қатнашманг, ёшларнинг одо-бини кўриб ҳавас қиласиз. Тарбиявий ишларда ана шун-дай ёшларга ишонса ва таян-са бўлади. Миллий ва маъ-навий қадриятларимиз даво-мийлигини таъминлашда ана шундай ёшлар асқатади. Ўзбек миллий давлатчилиги-ни мустақкамлаш учун ҳам ана шундай ёшлар жон куй-диради. Бундай ёшларга ишонмаслик асло мумкин эмас. **«Мен кўп чиқишларимда ёшларга бўлган ишончим ва меҳримни ифода этиб, юртимизда яшаётган барча-барча ёшлар менинг болаларим, менинг фарзандларим, деб қалбимдаги эзгу туйғу ва тилакларимни билдираман.** — дейди юр-

бўлиб, замонавий билим ва касб-хўналарга эга бўлиб, ҳаётда ўз ўрнини топишни истади ва ке-рак бўлса, шу йўлда бутун борлигини бағишлайди».

Биз ота-оналар, меҳнат жамоалари, жамоат ташки-лотлари, умуман, катталар кўпинча ёшларнинг ўқиши, яхши яшаши, турмуш қури-ши, дам олиши, ҳар жиҳатдан камолотга эришиши ҳақида қайғураемиз, аммо уларда ота-онага, қариндош-уруғга, Ва-танга, миллатга, эл-юртга нисбатан масъулият ҳиссини шакллантиришга, уларни шу руҳда тарбиялашга кўп ҳам аҳамият беравермаймиз. Ва-ҳоланки, бу борада йўл қўётган хатоларимиз хунук кўринишларда асоратлар қолдирмоқда. Тан олишимиз керак, ота-онанинг ёки улардан биттасининг ёлғиз-ланиб қолишига ношуд фар-зандлар сабабчи. Ёшлар тар-бияси ва оила муҳити ҳақида гапирганда бу ҳолатни эсла-маслик мумкин эмас. Ҳар қан-дай фарзанд боқиб, ўқитиб, ҳар жиҳатдан қўллаб-қувват-лаб улғайтирган ўз ота-она-сини кейинчалик унутиб, қаровсиз қолдириб ёки ёлғизлатиб қўйиши кечириб бўлмайдиган ҳол. Айниқса, биз ўзбекларда бунга йўл қўйиб бўлмайди. Бизда бу нафақат гуноҳ, балки айб ҳисобланади. Шунинг учун «Ёшлар йили»да тарбиянинг бу жиҳатига алоҳида эътибор бериш зарур. Бунда туман-лардаги қишлоқ қариялари-нинг, шаҳарлардаги маҳалла оқсоқолларининг, шунингдек «Нуроний», «Маҳалла», «Меҳр нури», «Сен ёлғиз эмассан» жамғармаларининг ўрни ва аҳамияти катта. Бизнингча, бундай саховатли ва савоб ишдан «Камолот» ёшлар иж-тимоий ҳаракати ҳам четда турмаслиги керак.

Ҳар бир ота ва она бутун

Шундан кейин қариндош-уруғчиликнинг доираси кен-гайиб бораверади. Бундан ота-она бахтиёрлик оламида шодон парвоз қилса, жамият бирлик ва аҳилликдан мус-тахкамланиб бораверади, Ва-тан эса тинчлик ва барқарор-ликдан ором олади. Демак, биз оила муҳитида бир-бири-миз билан қанчалик аҳил ва иноқ бўлсак, бу жамият бир-лиги ва юрт осойишталиги учун имконият яратади. Ёшлар тарбияси билан шу-ғулланганда бунга етди тутиш зарур. Уруғ-аймоқчилик кўри-нишларига қараб бўлиниш бизнинг миллатга хос эмас. Шунингдек, ёшларни маҳал-лийчилик қайфиятларига қарши руҳда тарбиялаш ҳам оила муҳитида бошлангани маъқул. Келажак пойдевори, Ватан ва миллат бирлиги, миллий ғоя ва мафкура, бу-нёдкорлик ва тараққиёт асо-си ана шунда мустақкам бўлади.

Ёшларга Ватан ота-онадек муқаддаслиги ҳақида кўп га-пирамиз. Бироқ баъзан ота ёки она ёлғизланиб қолгани-да парво қилмагандек, Ватан-га ёт ғоя ва мафкура таъсир кўрсатиш учун хуруж қилгани-да лоқайд бўламиз. Бу ҳолат айрим ёшларда кузатилаёт-ганлиги бор ҳақиқат. Шундай ёшлар ҳам борки, улар ҳаёт-да фарб дунёсидаги тенгдош-ларига тақлид қилишади. Энг ачинарлиси шундаки, улар бунга демократия ва эркинлик тимсоли деб билишади. Баъ-зан ёшлар иштирок этадиган учрашув ва суҳбатларда чет-дан бўлаётган ахборот хуруж-ларидан кўзланган ғаразли мақсадларнинг моҳиятини ту-шунтириб, уларни ёт ғоя ва мафкуранинг зарарли оқибатларидан огоҳликка даъ-ват этар экансиз, айрим ёшларнинг лоқайдликлари-ни кўриб ажабланасиз. Гўё улар-га барибир. Аслида бу ҳам

кидлаб ўтилганидек, бугунги кунда «ота-она, оила ва ма-ҳалла, тарихий хотира, мил-лий ғурур, комил инсон тар-бияси билан боғлиқ туйғу ва тушунчаларни ёш авлод қал-би ва онгига таъсирчан усул-услублар орқали сингдириш» жуда муҳим.

Оила муҳити ҳақида гап борганида, ёшлар тарбияси-да бутун масъулият фақат ота-она зиммасига тушади деб тушунмаслик керак. Ёшлар тарбияси билан шу-ғулланиш ҳамманинг вазифа-си. Ҳатто юртининг отаси ҳисобланган Президент ҳам бу вазифани ўзидан соқит қилмоқчи эмас. Юртбоши-миз Конституция қабул қилинганининг 15 йиллиги-га бағишланган тантанали маросимдаги маърузасида бу борада ўз зиммасига масъулият олиб, жумладан, шундай деди: **«...мен шу юртининг раҳбари бўлиб, ҳар қайси ота-онанинг ёнида туриб, жондан азиз фарзандларимизга бил-дирадиган орзу-ниятлар-ни амалга оширишда ўзимни масъул деб била-ман ва бундай вазифа-дан ҳеч қачон қайтмай-ман».**

«Меҳр уруғин экмаган термас яхшилик гулин», — дейди Ҳофиз Шерозий. Юртбошимиз ёшлар келажак-ини ўйлаб меҳр уруғини сочишга аҳд қилибдими, де-мак, энди яхшилик гулин төраверамиз. Бу гуллар оила муҳитида шоналаб, ча-ман-чаман бўлиб очилишига ҳар бир ота-она ҳисса қўшади деб умид қиламиз. Оила муҳитида очилган гул-ларнинг илдизи мустақкам бўлиб, юртимизни янада гўзал чаманзорга айлантири-шига ишонамиз.

Иброҳим НОРМАТОВ,
Ўзбекистонда хизмат
кўрсатган журналист.

Ойбек таваллудининг 103 йиллигига

Буюк шахслар муҳаббати ҳақида кўплаб китоблар ёзилган, филмлар яратилган. Дунёга теран нигоҳ билан боқиб, унинг моҳияти, сир-синоатини тафаккур кучи билан мушоҳада этиб, тарихда ўздан ёрқин из қолдирган беназир зотлар муҳаббат бобида ҳам буюк қалб соҳиби бўлишган.

Зарифа Саидносированинг «Ойбегим менинг» китобини яқинда қайта ўқиб чиқдим ва улуг адиб, шоир ва мутафаккир Ойбек характерига хос деярли барча гўзал сифатларни шу асарда кўрдим. У ҳамиша ҳаётга тийрак назар билан боққан. Қалби ватани, содда, самимий, меҳнаткаш халқи, оиласи, дўстлари муҳаббати билан жўшиб турган.

севгиси Зарифахоним қалби билан бирга шеър-этимизни ҳам гўзал ашъорларга тўлдирган. Тингла шеърини, севгимдан қуйлар, Ҳижрон йўлларим азобин сўйлар. Сандир қалбимда мангу ҳилола, Қуйилар шеърлар мисли шалола. Ана шундай шеърларни

тиради. Қалб жароҳатларига малҳам қўяди.

Ай, санъат, боғчангда мангу қолайин, Олтин найларингни узоқ чалайин, —

деб орзулаган шоир ўзининг ўлмас сатрлари билан адабиётимизга олтин мисраларни нақшлаб кетди.

«Дарёлар сингари кўнглим жўшқиндир...»

Ушбу хотираларда нафақат шоирнинг шахсий ҳаёти, балки миллатимиз маънавияти ва илм-фанига катта ҳисса қўшган икки улуг сиймонинг севги, садоқат ва самимиятга йўғрилиб кетган муҳаббати акс этган. Уни ўқиб шоирнинг муҳаббат достонини варақлагандай бўласан киши. Шунингдек, унда Зарифахоним ҳаётининг ўзига хос мазмуни акс этган. Муҳими, у бизга Ойбекдек буюк адиб ва улуг инсоннинг бетимсол шахсияти, синмас иродаси, ҳаётсеварлиги, болалардек самимиятидан сабоқ беради. Бутун ҳаётини Ойбекка бағишлаган, унинг огир қисматини енгиллатишга интилган, шоирга муносиб ёр бўлган меҳридарё аёлнинг хотиралари ҳар биримиз учун ибрат мактабидир. Салкам қирқ йил улуг шоирнинг рафиқаси сифатида унинг хонадонидан севги ва бахт чирогини ёққан Зарифахоним қанча асарларнинг ёзилишида унга илҳом берган. Ойбек қалбини изтироб-ка солган дардлар, ғанимларининг бе-шафқат муносабати уни тилдан қолдирганда, ҳатто қўли ёзолмай қийналганда Зарифахоним улуг адибга бийрон тил ва чакқон кўл бўлди. Вафотидан кейин эса унинг адабий мероси тарғиботчисига айланди. Уй-музейини ташкил этишга раҳбарлик қилди. Ойбекнинг йигирма жиллик асарларини нашрга тайёрлашдаги меҳнати учун Зарифахоним Бөрүний номидаги давлат мукофоти билан тақдирланди. Бу эзгу юмушлар баробарида кимё фани равнақи учун қилган хизматлари туфайли Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби унвонига сазавор бўлди.

Зарифахонимнинг ёзишича, Ойбек ҳаётда қандай бўлса ёзган асарларида ҳам шундай самимий, ҳалол, иродали, оққўнғил, қалби муҳаббатга лиммо-лим бўлган. Айниқса, шоирнинг ёшлиги,

муҳаббат изхори сифатида Ойбек ҳар гал Зарифахонимнинг қўлига тутқазар экан, мактубга қўшиб севгидан мавжланиб турган қалбини ҳам ҳада этар эди.

«У чоғлар бўлиб турадиган учрашувларимизда унинг шоирона сўзлари, но-зик ишқий ҳислари, тошқин гўзал суҳбати узун йўлимизни беэаб келар эди, — дея эслайди Зарифа Саидносирова. — Яна биз соатлаб тўхтаб, сўзлашар эдик...».

Кўзлари чўлпондек нозли севгим! Бир қараш ташладинг, мен севдим сени. Ҳаёлинг эсларкан, қонайдир дилим, Ёлборай, гўзалим, унутма мени!

Дарёлар сингари кўнглим жўшқиндир, Бир тола сочинг-ла боғланиб қолди. Кўксингда ётганим на гўзал кунди, Айрилиқ сийнамга ёнгинлар солди.

Ҳаёлдек йўқолди яйраган чоқлар... Дардинг-ла сўнаркан қора, шўх кўзим. Сени эркалайди денгиз, қирғоқлар, Кўзлари чўлпондек нозли севгим!

Ойбек бу шеърни 1928 йил 26 октябрда рафиқаси Зарифа Саидносировага атаб ёзган. Улуг шоирнинг булоқ сувидек мусаффо қалби мавж уриб турган ушбу мисраларни ҳар гал ёд этганимда кўнғил ажиб туйғуларга ошно бўлади. Ойбекнинг соф муҳаббатидан гўзал шеърини дурдоналар тўкилади. Ҳар сатри инжулар мисол ишқдан ҳикоятлар сўзлайди. Муҳаббатнинг оппоқ сомон йўли мисол кўнғилларга нур олиб киради. Оиланинг муқаддаслиги, вафо-садоқатнинг бебаҳолиги рамзи сифатида абадиётга кўчади. Чунки Ойбек сўзга руҳ ва жон бағишлайди. Унинг шеърлари кўнғилга яқин, оҳанглари туйғуларни мавжлан-

Кўксимда сукут тўлди, Қонларда алам йиғлар.

Шоирнинг бу мисраларини англаш учун албатта унинг сукут ҳайқириғини тинглаш, қонда йиғлаган аламлар билан тиллашишни билмоқ керак. Чунки табиати борлиқ билан уйғунликда камолга етган шоир учун кўёш, ой, юлдуз, тоғу дарахтлар билан диллашмоқ инсон қалбини сўз сеҳри билан эгаллагандек гап. Шунинг учун бир шеърда у шамолга мурожаат қилиб шундай ёзади:

Тоғлар рўёсини айт, юлдузлар саломини, Шивирла ҳаёт сасин, севги дуосини айт.

Бундай сатрларни қалби муҳаббат ила мавжланиб турган шоиргина айтиши мумкин.

«Инсонларнинг қалбини битта қилиб боғлашга кучи етадиган сунъий восита йўқдай кўринади-ю, лекин билсак, бу вазифа адабиётнинг қўлидан келар экан. Адабиётнинг вазифаси — ҳамма-ни бирлаштириб, ҳамжиҳат қилиш. Адабиёт одамларнинг юрак дардини билиши, уларнинг кўнғилини эритиши, ҳаяжонга келтириши лозим. Адабиётнинг таъсир кучи гоҳ одамларнинг дилига ўт солади, гоҳ муздай қилиб юборади, ҳаяжонлар бўрони ҳосил қилади. Тунни кунга айлантиради... Ҳамма гўзалликлар манбаи адабиётдир». Ўзбекистон халқ ёзувчиси Ойбек ҳам буюк Тағор эътирофи этгандек, инсон қалби ва тафаккурига ана шундай кескин таъсир ўтказа олган, адабиёт ишини қисмат деб билган, сўзни нурлантира олган улуг санъаткор эди.

Амина ҚОДИРОВА, «Ishonch» муҳбири

Шеър азият олам аро

Куйдиради

оловли тушлар...

ЗЕБО МИРЗАЕВА ижоди гўё шоирнинг дил изхориға ўхшайди. Дардчил, аммо кўнғилга яқин. Шеърларида ўзига хос мусаввирана руҳ бор, дард бор, олов бор. Сўзлари турфа рангда жилваланиб қалбни уйғотади. Мисралар қатидаги ҳароратдан кўнғилнинг кўзи очилади.

Сўз ичида ёнган Аёл қалбининг изтиробларидан кўнғилнинг оловланади. Шеърларини ўқийтиб, шоира билан бирга дардлашасиз, муқаддас дарддан руҳингиз юксалади, кўнғил покланади. У эса сизни буюк ишқ салтанатига бошлаб боради.

Бир лаҳза бўлса-да кўнғилнингиз билан дийдорлашасиз. Ишонмадингизми, унда ўқиб кўринг...

Билмайсан,
Мен унинг қониди оқдим.
Йилларнинг энг Нурли хаёли бўлиб
Из бер,
қолайин шу лаҳза ҳаққи,
Унинг, фақат унинг ҳалоли бўлиб.
Дунёнинг энг бахтли Аёли бўлиб!

Бу ёғи хаёл...
Бу ёғи эртак.
Эртакка алданиб яшаган юрак.
Армонлар юкидан юксалган тилак:
«Сени соғинаман!...»
Сени... севаман...»

«Бизни нима боғлар?»
сўрама мендан.
Билмайман, нимани излайман сендан.
Билганим, бу — бир сир.
Билганим, чиндан
Сени соғинаман...
Сени... севаман...

Ҳайдама, кўнғилда ишқинг бор омон
Бехуда келмадим,
Кетмасман осон.
Бизни бирлаштирди ахир бу — осмон!
Сени соғинаман...
Сени... севаман...

Ухласанг — тушингман,
Уйғонсанг ҳушинг.
Умринг боғларида адашган қушинг,
Руҳини уйғотар ўқисик товушинг:
«Сени соғинаман... Сени... севаман!»

Мен ҳануз ўшаман,
Ўзгар малика.
Эғнида жандаю, кўксиди осмон.
Сендан ўзгасини лойиқ кўрмаган,
Сендан ўзгасига бўлмаган қурбон.

Мен ҳануз ўшаман,
тошқин бир дарё.
Тошларни тошларга уриб йиғлаган.
Кучоғингда оқмоқ истаган, аммо...
Бу тор қирғоқингга сиғмаган.

Мен ҳануз ўшаман,
Томчиға йиғлаб,
Дунё тўфонига назар қилмаган.
Сир каби сақланган, кимлигин
Худодан ўзга зот билмаган.

Мен ҳануз ўшаман,
Сенинг пойингда
Умри лаънатларга тамғаланган из.
Сенинг лабларингдан дунёга келиб,
Сенинг лабларингда ўлаётган қиз...

Мен ҳануз ўшаман,
Мен ҳануз ўша...

Дарахтларга тушиди аланга,
Ҳаволарда таниш бир сезги.
Бир бор эдим сендан алданган,
Шеър яна куйдиридинг, Севги...

Инда нарча осмонини ҳам,
Тутиб кетар жаннатий қулни.
Кўнғил ҳамсам, ишқоҳаримни
Куйдиради оловли тушлар!

«Кўнғил» Соҳир лаҳзалар

«Сув бир дўконнинг остидан чиқиб, бу ҳовлида уч-тўрт қулоч чамаси очик ҳавода оқар ва кўприк-том остига кетар эди. Қу-мушбиби ариқ бўйидаги бир ўринни кўлади-да, сакраб нариги юзига ўтди ва чўнкайди. Унинг кўзлари мулоимгина сув устига оғди-лар, ариқнинг мусаффо тиниқ суви ёвошгина оқиб келар, Қу-мушбибининг қаршисига етганда гўёки унинг таъзими учун секин-гина бир чарх уриб қўяр, ўз устида ўтирган соҳиранинг сеҳрига мусаххар бўлган каби тагин бир каттароқ доирада айланган, оҳи-тагина кўприк остига оқиб кетар эди. Ариқ сувининг ниҳоятсиз бу ҳаракатини узоқ кўздан кечириб ўтиргач, қўл узатиб сувдан олади ва юзини ювди. Унинг юзини ўпиб тушган сув томчилари билан ариқ ҳаракатга келиб чайқалди. Гўёки сув ичида бир фит-на юз берган эди.»

Абдулла ҚОДИРИЙ «Ўткан кунлар»

«Жарлик орқасидаги сой қирғоқларидан ивиб сувга қулаб тушаётган туяроқ чақмоқ ёруғида кўриниб турарди. Дастлабки йирик ёмғир томчилари сомон устига иштирлаб ёға бошлади... Қора уй тепасига ёпилган наматлар худди қанот қоққан қушдек шамолда учиб кетди. Гоҳ қиялаб, гоҳ тик қуйган жала ерни орзиқиб кутгандек устма-уст ўларди. Кетма-кет момақалдиқроқ гўмбурлаб, бутун осмон қаърини ти-либ ўтгандек бўларди. Узоқ-узоқлардаги тоғлар бажор лолаларидек қиз-риб кўринарди... Ёғин ҳам, чақмоқларнинг ёруғи ҳам сомон остиди ётган жойимга етиб борарди, лекин мен ўзимни жуда яхши ҳис этардим, уйқуса кетар эканман, ўзимча кулимсираб кўярдим. Қулоғимга чалин-ган шарпанинг нималигини билмасдим. Бу Жамила билан Дониёрнинг шивирлашиши ё бўлмаса тинаётган ёмғирнинг сомонга иштирлаб ту-шишиши?..»

Чингиз АЙТМАТОВ «Жамила»

Жаҳон адабиёти

Хорхе Луис БОРХЕС

Вайрона чамбараги

And if he left off dreaming about you...
Through the Looking-Glass, YI'

Буюк Магистр

Бугун жаҳон китобхонлари қалбини ларзага солган XX аср Лотин Америкаси адаблари орасида фикр ўйинининг Буюк Магистри сифатида эътироф этилган Хорхе Луис Борхеснинг (1899-1986) алоҳида ўрни бор. Гарчи Аргентинада дунёга келган эса-да, ўсмирлиги асосан Европада кечган Борхеснинг «Бутунолам номуоссизликлар тарихи» (1935), «Абадиёт ўтмиши» (1936), «Уйдирмалар» (1944), «Алеф» (1949), «Кайнок терговлар» (1952), «Броуди дараклари» (1970), «Кумкитоб» (1975) сингари тўпламларидаги ҳар бир асар ўзига хос Тилсимваш Миф Сарчашмасидан озиқланганлиги, тасаввур ўйинларининг воқелик ва ҳаёлот ўйинлигидан вужудга келганлиги ҳамда одамга ўз ўрни, ўз Вазифаси, ўз Манзили ҳақида эслата олиши билан ҳам қимматлидир. Зотан, Борхеснинг «Идраш, Уқбар, Учинчи сайёра», «Паскал сфераси», «Колдриж туши», «Классика туфайли қайдлар» сингари филологик битиклари, «Парвардигор ёзуқлари», «Висол», «Ўз лабиринтининг қурбони» каби бетакрор классик новеллалари Инсон Манзилига йўл олган яна бир Одамзотнинг яна бир чигал машаққатининг инъикоси. Оламни ўзгартириш учун одамни ўзгартириш лозимлигини яхши англаган Буюк Магистр ишончу киноя билан шундай ёзади: «Назаримда, башариёт реал содир бўлган кундалик воқеликлардан қолмишигина (?) норезал юз беради дея ҳисобласа, умуман адашади. Ахир дўлвор фикрлар изтироби, ғоялар фарази шу қадар реал бўлса, ҳаммаси кундалик далиллар сингари фактдан яралиши керак. Аминман, барча файласуфлар ҳаммаша оламга таъсир кўрсата олади».

Борхес йўлбарс тимсолига жуда кўп мурожаат қилади. Адиб наздида йўлбарс — Тангри тимсоли эканлигига «Парвардигор ёзуқлари», «Тушдаги йўлбарслар» сингари новеллаларда ойдан ишора бор. «Адабиётнинг ибтидои миф бўлган, интихоси ҳам миф бўлади» деган Буюк Магистрнинг «Вайрона чамбараги» ҳикоясидаги Афсунгар ким? Дажжолмикан ё Махдий? Нурмиди ёхуд Соя? Талқин турфалигидан қатъи назар у-да Инсон Манзили — ҲЕЧКИМлик сари ўзини излаб йўлга чиққан Одамзот руҳи. Аланга — умид, ибодатхона — қисмат, вайрона чамбараги эса барча тақдирлар бирлашажак маъводир.

эртаси ҳам у чидаб бўлмас ойдин бедорликдан озор чекди. Ёввойи чангал-зорда саргардон дайдиб, ўз чарчоғидан тинка-мадори курсида-да, беҳуда ва зерикарли узуқ-юлуқ тушларида мудроқ босган ҳолда цукуталар дамламасини ютарди холос. У тагин ўз ўқувчиларин чорламани тилар; аммо уларга насиҳатли ҳеч қандай сўзларни-да айтгани келмас, бинобарин унинг шинавандалари дафъатан тарқаб ва узоқлашиб ҳам кетишганди. Ала-оқибат ҳирсдай кучли бедорлик унинг киртайган нигоҳига қаҳр кўзёшларини сиздирди.

У тушунди: тасаввурдаги ҳолатни, тушнинг неча юздан бирини беқарор борлиқда амалга ошириш ҳатто тилсим оқимига йўлиқиб уни оддий тартибга солишдан ҳам кўра азоблироқ меҳнат шу даражадаки, қумдан чилвир эшиш ёки шамолда чехранинг сувратин солиш бундан осонроқ. Илк ниятининг ўзиёқ ҳалокатга маҳкум эканини англади. Уни азалдан йўлдан чалкаштиришга уринадиган улуг галлюцинация² ни хотирасидан улоқтириб ташлашга ва барча маҳлуқларга янгича нигоҳ билан тикилишга аҳд қилди. Сафар олдидан бошқа ойларида иллюзия³га сарфланган қувватни тиклашга киришди. У туш чорлашни бас қилиб, уйку учун тайинланган муддатда ухлаб қолди. Ўша тушларни қайси вақтда кўришни энди эслай ҳам олмас, бинобарин эзгу амаллар карвонага илашиш учун тўлин ойга мунтазир эди.

Кайсидир оқшом у дарёда таҳорат олаётди, диний маросимда исмини ҳижолаб талаффуз қилгани сингари ўзини самовий руҳ билан поклаётгандек ҳис қиларкан, мудраб қолди. Деярли ўша лаҳзадаёқ уриги ниманидир сезиб бирдан қаттиқ юриб кетди.

У чап кўрагини ғира-ширада ҳароратли, сирли, қиёфасизу жинсиз ёқутранг жисм йирик муштарли билан дуккиллабтиб ўраётганини ҳис қилди. Ойдин-ойдин ўн тўрт оқшомда кунт ва муҳаббат билан туш кўрди. Ва ҳар тун у юрак уришини аниқ-равшан сезиб турди. Ҳозирча унга тегинмасдан фақат кузатди, таъқиб қилди, мўлжални кўздан қочирмасликка тиришди. У юракка сингиб, унинг ҳаёти билан яшади — гоҳ яқин, гоҳ узоқ. Ўн бешинчи оқшомда бармоқлари ёрдамида ўпка артериясини белгилиб, бутун юрагини ички-ю ташқи томонлари билан тасвирлади. Ва шундан мамнун бўлди. Навбатдаги тунда атай ухламади, сўнг юрагига янгидан назар солиб, борлиқдаги ягона жарангли исм ва вужудининг қолган борини уйкусида тасаввур қилди. Илк йилнинг сўнгига у вужуд суягига, ўз

қабоғига қадар етиб борди. Эҳтимол, роса машаққатлиси — соч массасини яратиш бўлгандир. Ҳар ҳолда у тушида бўз болани дунёга келтирди, бироқ у ўрнидан кўзғолмади, сўзламади, кўзини очмади. Тундан-тунга у ўсмирнинг ҳали ҳам ухлаётганини кўрди.

Гностик космогонияда эслатилишича, Тангри Одам Атони гилдан яратди, аммо унинг оёққа туриши учун сабр қилди. Агар Одам Ато шу ҳолда қолдирилса, жуда беўхшов, дағал ва ибтидоий бўлган боис Афсунгар уни тилсимваш тунда туш билан сайқаллади. Бир гал Афсунгар ўз ижодини бузиб ташламоқчи ҳам бўлди-ю, аммо барчасини ўз ҳолича қолдирди (ҳолбуки, энг маъқули бузиб ташлаш керак эди). У замин ва сув пойида бежавоб йўланмиш унутилган илҳом ҳақида ёлвориб илтижо қилаётган палла ҳайкал оёғига бору йўғи билан йиқилди — ким билсин, йўлбарсмиди ё тулпор — сўнг, сумбати номаълум кучни ёрдамга қаҳра бошлади. Бироқ тунда унинг туши билан бирга ҳайкал ҳам қад ростлади. У титраб-хилвираб турса-да, тулпор ё йўлбарснинг даҳшатомуз бўла-гидай туюлмас, лекин алангали яраткилик билан бирга ўзида ҳўкизлиқ, чақмоқлик ва атиргўлиқни жамлаганди. Карам кенг Парвардигор маҳлуқни ўз заминий исми билан атади — Аланга; ушбу ибодатхона чамбарагида Алангага (қандай бўлса, шундайлигича) сажда қилишни ва ўзи учун қурбонликлар келтиришни буюрди ҳамда унинг тушида тилсимваш қиёфа завқли-шавқли аёнлашаркан, Алангадан бошқа барча туш кўрувчи-ижодкор оддий одамий сояга айланиб улгурган эди. Тагин шундай ваҳий келди: майли, бўзбола ҳамма удумларни қандай қабул қилса, бошқа куйдирлимиш ибодатхоналарга-да шу тарзда етказсин, ўшанда оқимдан куйида жойлашган ўзга вайроналар ҳам илоҳиёт билан тилларда дoston бўлажак. Ва алаҳуус туш кўрувчи ўз тушида туғил-гач, мавжудлик либосини кийди.

Афсунгар топшириқни бажарди: Бир муддат (деярли икки йил) Алангани ўз вазифаси ва коинот асрорларидан воқиф қилди. У бўзболага аллақачон меҳр бергани боис айрилиқни истамасди. Уни идрокнинг очиқ жойига сургун қилгач, ўзи ҳар кун уйкудан кеч уйғонадиган бўлди. Ва ўнг өлкаси оғриб, бўйни қийшайиб юрди. Уни сезги вақт билан аллақачон енгган, энди барчаси қачонлардир юз берган эди... Умуман у саодатли лаҳзаларни яшади. Қабогини ёпиб, ният қилди. «Энди ўғлим билан бирга бўламан». Ё тагин ҳалигидай қизик-қизик гаплар: «Ўғлим, алқисса ҳар лаҳза мени кутади, агар

боролмасам, унда соғинмай қўяди».

Ўғлини тобора воқелик дунёсига кўнктира борди. Бир сафар унга олис чўққи томон туғ элтишни буюрди. Эртаси кун эса само пойида туғ хиллаб турарди. Ва ўзибохабар дард билан тушундики, ўғил оламга келишга тайёр, эҳтимол, вақти бўлгандир. Ўша тун илк бор уни ўпиб, ўзга ибодатхонага кузатди. Қоронғу чангалзор ва ботқоқликнинг нариги томонидagi вайроналар оқариб кўзга чалинарди. Илгари (шу билан бирга у оддий одам сингари ўз тасаввурдаги табиат ҳақида ҳеч нима билмас ва ишонмасди) Афсунгар таълим муддати ҳақида унутишни унинг кўнглига солганди.

Ғалаба ва ижод лаҳзалари ғамга чулғонганди. Оқшому тонгтарда у тош ҳайкаллар пойида мук тушган кўйи ўзини эслатарди, эҳтимол, унинг тасаввурий ўғли оқимдан куйидаги ўзга вайрона доирасидаги маросимларни қўйиллатиб қўйгандир. У-да тунлари барча одамлар сингари ухламади ё ухлади, эслолмайди. Энди у олам асосидаги кўпгина исқиртликлар ва бўёқларни ўзига селгитганди: адоқланган ўғил тобора кучга тўлиб борар, отанинг юрак шайми эса сўниқлашарди. Ўз ҳаётини чамалади — қандайдир унутилган севинчга булғониб яшади. Фурсат интихосида айрим маталчилар унинг тарихини йилларга бўлиб нақл қилса, баъзилари ўн беш йилга тақсимлашади, ўзи эса қандайдир ярим-тунда қайиқ билан етиб келган эшакчиларни эслай олади холос. Унинг юзига қарашмаган, бироқ ўшалардан Шимол томонларда жойлашган, одам қадами етмаган, куйдирилмаган ибодатхона вайронасида яшовчи Инсон каромати ҳақида эшитганди. Афсунгар ана шу лаҳзалар Тангриқўшиқни эслади. У барча заминийлар ёлғиз Аланганинг ижод махсули эканин ёдлаб зикр қилди, ваҳоланки ўғли қўланкадек туюлмас эди. Бу фикр дастлаб унга таскин берса-да, лекин тез орада азоб тигиғи дучор бўлди. Афсунгар шундай ноёб салоҳият ўғлини тонг қолдиришдан ва манманлик домига илтириб олишидан қўрқар, у бор-йўғи соя эди. Инсон эмас, атиги одамзотга доир номаълум тушнинг ме-васи экан холос... Қандай ҳўрлик, қандай арзимас қисмат. Ахир барча оталар болаларига ўзидан ҳам кўпроқ меҳр беради-ку, фарзанд дунёга кел-гач (балки ҳаётга) унинг туйғуларини чалқитиб кетади ё бахти куйиндига айланади. Табиийки, Афсунгар дил-бандининг келажагидан хавотирланар, унинг бошидан то товонига қадар ҳар бир туюри тилсимли минг бир кечада яратилганди.

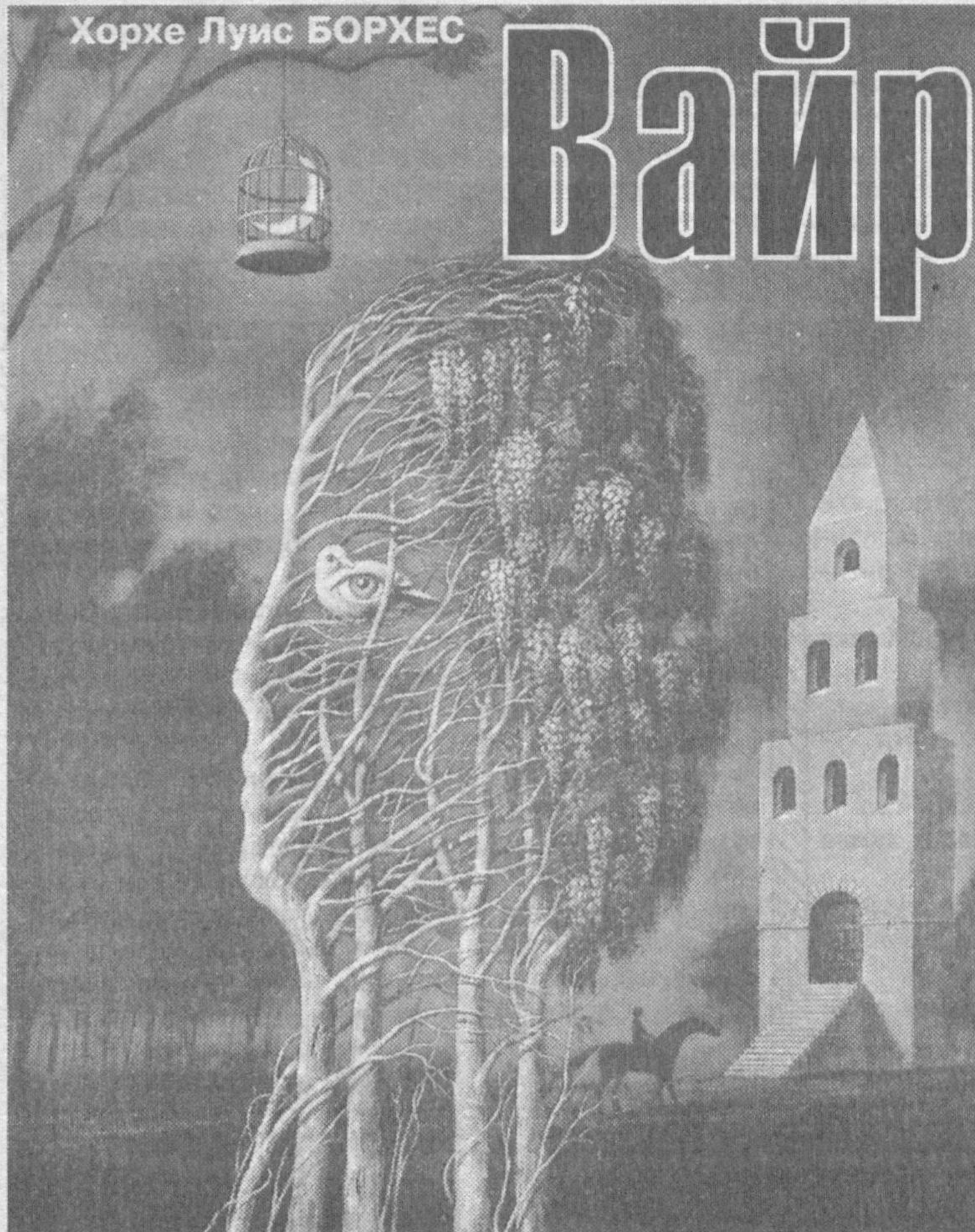
Ўзига, баногоҳ, бир қанча аломатлардан илгари ўй аравасида интиҳо етиб келди. Дастлаб (узок давом этган ёмғирсиз-ликдан сўнг) олис чўққилар бошида куш-дек енгил паркут булутлар қалқиб чиқди; сўнг Жанубий кутб қоплон милқлари сингари қизара бошлади; кейин тун бағрини занг қоплаб, борлиққа туман ёйилди; сўнгра — қушу ҳайвонларнинг ваҳимали қочқин-лиги. Ва буларнинг бари юз йил бурун со-дир бўлди. Илоҳий Аланга ибодатхонаси ўт билан вайронага эврилди. Афсунгар бир сафар шафақда деворлар томон олов гир-добида силжигани сингари қўвғину бедор қушларга назар солди. Фурсат етиб, бар-ча қулфатлардан халос этгани наҳот тил-лаб сувга келишгандек кексайган ўзига ўлим етиб келди. Ва у ёнган сари бамай-лихотир одимларди. Лекин олов вужудига тишини ботирмай авайлаб-эркаланиб ялар, поқлар, ёндирмас, қуқунга айлан-тирмас эди. Енгиллигу қулфат, даҳшатлу ҳўрлик билан тушундики, ўзи ҳам бор-йўғи ким-нингдир тушида изғийдиган қўланка экан холос.

Рус тилидан
Умид ЯЎҚУБОВ таржимаси

¹ Ва агар у сизни тушида кўрмай қўйса... «Кўзгудан назар» асари. YI қисм (инглизча)

² Мавжуд бўлмаган нарсаларнинг сезилиши

³ Борлиқни нотўғри идрок қилишдан ҳосил бўлган сохта тасаввур

Юлдузлар живирлаб-шивирлаб турмаган оқшомда у қандай қилиб худо-бехабар гаровли(?) қайиғини соҳилга қантариб қўйган, қандай қилиб худди ўша сирли жойда ботқоққа фарқ бўлган — ҳеч ким билмайди, бироқ орадан уч кеча-кундуз ўтгач, ғамгин одам Жануб томонлардан йўлга чиқ-қанини ва ўзи туғилган анча-мунча қишлоқларни зиёрат қилишга улгурганини, қайси тоғ чўққисидаги сўқмоқ пойида ёйилиб ётган нишаблик бўйлаб тушиб келганини-ю қаерда зенд тили юнона бузилмаганини ва қаерда ишқал тўполонга айланмаганини бар-ча билиб олади. Айтгандай, даҳанини чирмаган соқолга балчиқ сачраган бу нусха қирғоққа омон-эсон чиқиб олгач, гарчи тошлар қуруқ жисмгагина ёпи-шиб олган бўлса-да, уларни йирмас-дан (эҳтимол, унга сезилмагандир), қонига бўялган кўйи судралиб борган, сўнг қачонлардир эътиборлибоси(?) қўхлик бўлган харсанг ҳайкалар — йўлбарсмиди ё тулпормиди — ёлқин-ланиб кейин хиралашган нур сингари ҳозир қуқунга айланган бўшлиқда дав-ра ясаб тебранади. Бу чамбарак ўрни-да илгари ибодатхона бўлган, бироқ ёнган уни бир пайтлар қулга айлан-тиргани камдек ҳозир чиркин чангал-зорга дўнган, ҳатто Тангри одамлар-га қўшиб унга-да марҳамат кўрсатмай қўйганди.

Ажнабий такуриси қабатыга чўзи-ларкан, уни субҳидам қўеши уйғоти-шига шубҳа қилмади. Ажабланмай се-зиндики, жароҳатлар исизиз чандиқ қолдириб битибди, у нурсиз кўзлари-ни юма-юма уйкуга сингар экан, за-ифликдан эмас, балки ҳўкизона зўри-қишдан ухлаб қолди. Бу жойда ибодат-хона бўлганини биларди; бадбўй уфунот уфуратган ҳирс дарахти бу ерда тагин димиктирмаслигини, яна бир ибодатхона вайронаси бўлган дарё оқими эса куйдирилган ва ўлдирилган Тангрига қўшиб уни-да оқишини ил-гади; англадики, энг олий бурч — туш-га сингиш экан. Бироқ ярим тунда қандайдир беҳаловат қушларнинг фа-рёдидан сачраб уйғонди. Ялангоёқ из-лари, ер билан битта бўлиб ётган хур-молар, сув тўла кўза унга нималарни-дир эслатар; чамаси теварақдаги жа-моат бу томонга унинг уйкусини буз-масдан мўралаган, эҳтимолки мудо-фаа қилишини сўраб ўтинишган ёки унинг мафтўнкорлигидан даҳшатга ту-шишган. Ўзини кўрқувдан музлаб қол-гандай ҳис қилди ва хароба девор-лари орасидаги йириккина уйиқ-дах-мани излаб толди-ю унга бурканиб олди, сирли дарахтдан ажралиб туш-аётган япроқлар эса уни ҳижоблади.

Хоҳишни бўёққа келтиринг, ўзимиз-даги бемисл мажбурият олдида у нима бўпти. Ажнабий уйкусида туш кўришга ва тушида чин оламга етаклайдиган инсон билан бору йўғи аро муфассал суҳбатлашишга азм қилди. Унинг онгу қалби тилсимваш ниятлар билан тўла

эди. Бинобарин ким бўлса ҳам унинг қандай зикр тушиши, илгари нима иш билан машғул бўлгани ҳақида сўрагу-дек бўлса, у ҳаммаша сукўт сақларди. Кимсасиз бу жойнинг илгари ибодат-хона бўлганлиги ҳам унга ёқиб қолди, негадир бу макон ўзининг бир бўлаги-дай туюларди; ҳалал беришмас ҳамда ёғоч кесиш одатдаги кундалик юмуши-га айланган, курсоғини алдаши учун назр-ниёз қилинган гуруч ва қоқиб те-рилган мевалар келтириб беришар, ўзининг ягона ташвиши эса ухлаш ва туш кўриш эди.

Дастлаб тушида хаос ҳўкм сурди. Саҳал ўтиб унга мантиқ ва фикр ина бошлади. Келгинди кўрсакки, куйдири-лмаган ибодатхонадек туюлган амфите-атр доирасининг марказида турибди. Курсиларни бўлса толибаларнинг сав-рий кўчкиси ишғол қилган; қандайдир чехра унга асрлар қаъридан ва само-вий кавкабистон юксаклигидан туриб тикилар, бироқ бу нигоҳ ойдин назарга ёвқудай туюларди. Ажнабий уларга вужудшунослик, само илми ва афсунгар-ликдан маъруза ўқирди. Барча уни диқ-қат билан тинглаётган, саволларга ҳафсала билан ақли жавоб бера-бера имтиҳон топшираётган паллада у ўзи-даги беҳуда ҳаёлийлиқни тарк эта-эта воқелик дунёсига қайтишга жазм этди. У тушига ўзининг ҳаёлий жавоблари билан ўнгида баҳо берадиган, ақлий ка-молотга довдир-совдир тарзда ҳамла қилаётган шубҳани тийишга ва барча-сини онг билан излашга уринарди. Ас-лида ҳам у ваҳдониятга сингажак қалб-ни қидираётган эди.

Ўтган салкам ўн оқшомда ҳам қан-дайдир дилсиёҳлик ила иқрор бўлдики, ўша толибаларга ҳеч қандай ёвқу кела олмабди, барча унинг назариясини қул-ларча маъқуллаган, бу беҳуда бўлса ҳам, лекин қачондир улардан бирорта-сининг бу фикрларни асосли эътироз билан муҳокама қилишга умид боғлаш мумкин эди. Боиси у, албатта, севи-лишга ва эҳтиромга лойиқ; бироқ ҳеч қачон инсонлик даражасига кўтарила олмабди; ала-оқибат эса қандайдир умид узатилди(?).

Бир оқшом (энди тунлари туш инъом қилинаркан, то ҳуршид ўз ётоғи-дан кўзғолғунига қадар икки-уч соатча бедор ўтирарди) у беҳисоб ҳаёлий то-либларни тарқатиб юбориб, фақат бит-тасини ўзига олиб қолди. Ўша маҳзун, афсурдахол, кези келганда эса ўжар бу бўзболанинг ёвуз чехраси тушида уни ким яратганини эслатиб турарди. У бир муддат ўзининг сургун қилинган ошна-ларига мотам тутиб ҳам юрди-ю, сўнг овуниб кетди. Бир қанча машғуллар-дан кейинги муваффақиятлари эса му-аллимни лол қолдирди. Бироқ ҳало-кат тобора ёвқу келмоқда эди.

Ажнабий бир сафар балчиқдек ши-лимшиқ ва залворли тушдан сўнг ғира-ширани куважак тонготарга термула-термула тушундики, уйкумайил ундан узоқлашмабди. Бутун тун бўйи, ҳатто

Хукукий сабоқлар

Маошимни тўғри тўлашмаяпти

Олий маълумотли биология фани ўқитувчиси ва тиббиёт ҳамшираси мутахассисликларига эгаман. Ҳозирги кунда мактабда соғломлаштириш фанидан ўқувчиларга дарс бераёпман. Олий тоифали ўқитувчи бўлишимга қарамай, ойлик маошимни номуахассис сифатида тўлашмоқда. Шу тўғрими?

Матлуба МУҲИТДИНОВА,
Узун тумани

Сизга мактабда биология фанидан дарс берсангизгина ойлик маоши ушбу тоифада белгиланади. Соғломлаштириш фанидан эса тоифага эга бўлмаганлигингиз боис номуахассис сифатида иш ҳақи тўланади.

Йўлдош АХМЕДОВ,
Ўзбекистон таълим ва фан ходимлари
касаба уюшмаси Марказий кенгаши бош мутахассиси

Электрни узиб қўярмиш...

Кишлоғимиз хонадонларига электр энергияси ҳисоблагичини давлат ҳисобидан ўрнатишди. Яқинда назоратчилар келиб, бу ўзларингизнинг ҳисобларингиздан ҳақини тўламасангизлар электрни узиб қўямиз дейишди. Шу талаб тўғрими?

М. БОЙМАТОВА,
Жиззах вилояти

Вазирлар Мақамасининг 2005 йил 27 январ кундаги қарори билан тасдиқланган «Электр энергиясидан фойдаланиш қоидалари»га мувофиқ электр энергияси ҳисоблагичини аҳолининг ўзи олади ва электр таъминоти ташкилоти томонидан текширилади ва рўйхатга олинади. Асбоб хонадон вакили иштирокида ўрнатилади, агар камчилиги бўлса, абонент камчиликни бартараф қилиш ё алмаштириш билан боғлиқ харажатларни тўлайди.

Довуд МАДИЕВ,
хукукшунос

Ҳаёт ва эркинлик фақат улар учун ҳар кун курашганларгагина насиб этади.

Иоганн Вольфганг
ГЁТЕ

Тугамайдиган мавзӯ

Жамоатчилик назорати нима?
Гўзал МУҲИДДИНОВА,
Фарғона вилояти

Ўзбекистон Республикасининг «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги Қонунининг 11-моддасида «Қонунларга риоя этилиши ҳамда бошқа қонун ҳужжатлари ва ўз қарорларини, шунингдек шахарча, қишлоқ ва овул фуқаролар йиғинининг қарорлари ижро этилиши устидан жамоатчилик назоратини амалга оширади», дейилади. «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси депутатининг ва Сенат аъзосининг мақоми тўғрисида»ги қонунга мувофиқ депутат вақти-вақти билан, аммо йилида камида бир марта сайловчиларга ўз фаолияти ҳақида ахборот беради. Ёки «Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгаши депутатлари мақоми тўғрисида»ги қонунда ҳам депутатнинг вақти-вақти билан, лекин йилида камида икки марта сайловчиларга ўз фаолияти ҳақида ахборот бериши мустақамланган. «Ўзбекистон Республикасида депутат мақоми тўғрисида»ги қонуннинг 4-моддасида ҳам депутат сайловчилар олдида масъул ва ҳисобдордир дейилган. Мазкур қонунларда депутат сўровига доир модда киритилган бўлиб, бу сессияларда давлат органлари ёхуд мансабдор шахсларга ижтимоий аҳамиятга молик масалалар юзасидан расмий тушунтириш бериши ёки ўз нуқтаи назарини баён қилиб бериш ҳақида талаб эканлиги кўрсатилган. Сўров қаратилган давлат органи ёки мансабдор шахс сўровга ўч кунлик муддат ичида ёки тегишли ҳокимият органи белгиланган кўнлик муддатда сессияда оғзаки ёки ёзма равишда жавоб бериши шарт.

Бу мавзуда анча ёзиш мумкин. Гапни мухтасар қилсак, мана шулар ҳам жамоат назоратининг кўринишидир.

Солиқ Кодекси 2008 йил 1 январдан қучга кирди. У Ўзбекистон Республикасининг 2007 йил 25 декабр кундаги Қонуни билан тасдиқланган. Мазкур кодекс умумий ва махсус қисмлардан иборат, жами XXI бўлим, 64-боб, 392 моддани ташкил қилади. Кодекс солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни белгилаш, жорий этиш, ҳисоблаб чиқариш ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджетига ва давлат мақсадли жамғармаларига тўлаш билан боғлиқ муносабатларни, шунингдек солиқ мажбуриятларини бажариш билан боғлиқ муносабатларни тартибга солади. Ушбу кодекс юзасидан муштариоларимиз бир неча бор савол билан мурожаат қилишди.

Солиқ мажбурияти нима? Бу мажбуриятни бажариш учун солиқ тўловчидан нималар талаб қилинади?

Солиқ тўловчининг солиқ тўғрисидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ юзага келадиган мажбурияти солиқ мажбурияти деб эътироф этилади.

Солиқ мажбуриятини бажариш учун солиқ тўловчи:

ушбу Кодекста белгиланган ҳолларда давлат солиқ хизмати органларида ҳисобга туриши;

солиқ солиш объектлари ва солиқ солиш билан боғлиқ объектларни аниқлаш ҳамда уларнинг ҳисобини юритиши;

молиявий ва солиқ ҳисоботини тузиши ҳамда уни давлат солиқ хизмати органларига тақдим этиши;

солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни ўз вақтида ҳамда тўлиқ миқдорда тўлаш шарт.

Солиқ мажбуриятини бажариш тартиби қандай?

Солиқ мажбуриятини бажариш бевосита солиқ тўловчи томонидан амалга оширилади, ушбу Кодекста ва бошқа қонунларга мувофиқ солиқ мажбуриятини бажариш бошқа шахсга юклатилган ҳоллар бундан мустасно.

Юридик шахснинг алоҳида бўлинмалари бўйича солиқ мажбурияти мазкур алоҳида бўлинмалар томонидан, агар уларга алоҳида мол-мулк ажратилган бўлса ва улар мустақил балансга эга бўлса, мустақил равишда бажарилади.

Солиқ солинадиган мол-мулк ишончли бошқарувга топширилганда бошқарув муассиси бўлган солиқ тўловчининг солиқ мажбурияти, агар бу мажбурият унга бошқарув муассиси томонидан юклатилган бўлса, ишончли бошқарувчи томонидан бажарилиши мумкин.

Солиқ мажбурияти бажарилмаган ёки лозим даражада бажарилмаган тақдирда, солиқ тўловчига нисбатан ушбу Кодекста назарда тутилган тартибда унинг бажарилишини таъминлаш чоралари қўлланилади.

Солиқ тўловчиларнинг мажбуриятлари нимадан иборат?

Солиқ тўловчилар: ўз солиқ мажбуриятларини ўз вақтида ва тўлиқ ҳажмда бажариши;

қонун ҳужжатларига мувофиқ бухгалтерия ҳисобини юритиши, молиявий ва солиқ ҳисоботини тузиши;

давлат солиқ хизмати органларига ва бошқа ваколатли органларга имтиёзлар олиш ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжатларни тақдим этиши;

солиқ текширувлари ўтказиладиган вақтда давлат солиқ хизмати органларига солиқлар ва бошқа мажбурий тўлов-

ларни ҳисоблаб чиқариш, тўлаш билан боғлиқ ҳужжатлар ҳамда маълумотларни тақдим этиши;

давлат солиқ хизмати органларининг ва бошқа ваколатли органларининг ҳамда улар мансабдор шахсларининг қонуний талабларини бажариши, шунингдек мазкур органларнинг, улар мансабдор шахсларининг қонуний фаолиятига тўсқинлик қилмаслиги шарт.

Солиқ агентлари ушбу модданинг биринчи қисмида назарда тутилган мажбуриятлардан ташқари:

солиқ тўловчиларга тўланадиган маблағлардан солиқ-

лар ва бошқа мажбурий тўловларни тўғри ва ўз вақтида ҳисоблаб чиқариши, ушлаб қолиши ҳамда бюджетга ва давлат мақсадли жамғармаларига ўтказиши;

солиқ тўловчиларга тўланган даромадларнинг, ушлаб қолingan ҳамда бюджетга ва давлат мақсадли жамғармаларига ўтказилган солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларнинг ҳисобини юритиши, шу жумладан ҳар бир солиқ тўловчи бўйича алоҳида-алоҳида ҳисоб юритиши шарт.

Қонун ҳужжатларига мувофиқ солиқ тўловчилар зиммасида бошқа мажбуриятлар ҳам бўлиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида қандай солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар турлари амал қилади?

Солиқларга қуйидагилар киради:

- 1) юридик шахслардан олинадиган фойда солиғи;
- 2) жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи;
- 3) қўшилган қиймат солиғи;
- 4) акциз солиғи;
- 5) ер қазирдан фойдаланувчилар учун солиқлар ва махсус тўловлар;
- 6) сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ;
- 7) мол-мулк солиғи;
- 8) ер солиғи;
- 9) ободонлаштириш ва ижтимоий инфратузилмани ривожлантириш солиғи;
- 10) жисмоний шахслардан транспорт воситаларига бензин, дизел ёқилғиси ва газ ишлатганлик учун олинадиган солиқ.

Бошқа мажбурий тўловларга қуйидагилар киради:

- 1) ижтимоий жамғармаларга мажбурий тўловлар:
- ягона ижтимоий тўлов;
- фуқароларнинг бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасига суғурта бадаллари;
- бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасига мажбурий ажратмалар;
- 2) Республика йўл жамғармасига мажбурий тўловлар:
- Республика йўл жамғармасига мажбурий ажратмалар;
- Республика йўл жамғармасига йиғимлар;
- 3) давлат божи;
- 4) божхона тўловлари;
- 5) айрим турдаги товарлар билан чакана савдо қилиш ва айрим

турдаги хизматларни кўрсатиш ҳуқуқи учун йиғим.

Ушбу модданинг иккинчи ва учинчи қисмларида кўрсатилган солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар умумбелгиланган солиқлардир.

Ушбу Кодекста белгиланган ҳолларда ва тартибда солиқ солишнинг соддалаштирилган тартибда тўланадиган қуйидаги солиқлар қўлланилиши мумкин:

ягона солиқ тўлови;

ягона ер солиғи;

тадбиркорлик фаолиятининг айрим турлари бўйича қатъий белгиланган солиқ.

Ушбу модда иккинчи қисмининг 1-6-бандларида, учинчи қисмининг 1-4-бандларида, бешинчи қисмининг иккинчи ва тўртинчи хатбошларида назарда тутилган солиқлар ҳамда бошқа мажбурий тўловлар умумдавлат солиқлари ва бошқа мажбурий тўловлардир. Ушбу модда иккинчи қисмининг 7-10-бандларида, бешинчи қисмининг учинчи хатбошисида назарда тутилган солиқлар ҳамда бошқа мажбурий тўловлар маҳаллий солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар жумласига киради.

Давлат умуммиллий дастурларини амалга ошириш даврида тегишли жамғармалар ташкил этилиши мумкин бўлиб, уларга қонун ҳужжатларида назарда тутилган тартибда мажбурий тўловлар белгиланади.

55 Кўрсатувлар дастури.

И. Т/л.

50 «АЛИШЕР НАВОЙИЙ»

25 «Болалар сайёраси»;
45 «Доло», Мультфильм.

2.00 «Ассалом, Ўзбекистон»

3.00 «ТУРМУШ ЧОРРАХАЛ
ИДА». Т/я.
3.50 «Олтин мерос».

пектакль.

7.10 «Олтин мерос».
7.20 «Хаёт ва қонун».
болалар сайёраси»:

3.05 «ТУРМУШ ЧОРРАХАЛ»

3.50 «Бир кун».

0.50 «Минг бир ривоят».

1.40 Эркин мавзу.

YOSHLAR

7.00 «Даврнинг боласи».
7.10 «Болалар табассуми».
7.20 «Ёшлар ва таълим».

3.35 «Янги наволар».

09.00 «Давр». Янгилликлар.
09.30 Т/С «ДЕНГИЗ ХУКМДА»
14.

1.05 «Yoshlar» анкетаси.
1.10 Т/С «АЛИЯ».

1.50 «Ватаним!»
1.55 «Иқлим».

9.55 M/φ.
0.10 M/φ

0.30 Самое смешное в
90.
1.00 Т/с «Агентство Ал

«Крутой Уокер».

77.00 Т/с «Безмолвный свидетель».

0.30 Невероятная коллегия мистера Рипли.

1.30 Каламбур.
2.00 Самое смешное в
жизни.
2.30 Самое невероятн

1.00 Голые и смешные

2.35 Голые и смешные

3.55 М/с «Смеларники»»

9.00 Т/с «Моя прекрасная няня».

2.30 Т/с «Даша Василье

3.30 Т/с «Петя великоколесный».

6.00 М/с «Приключен-
...ли и его друзей».

6.30 М/с «Приключен-
жеки Чана».

9.00 Т/с «Моя прекрасная

0.30 Т/с «Гайны Смолви

1.50 6 кадров.
2.00 Истории в деталях.

2.30 Т/с «Тридцатилетний»
3.30 Т/с «Особенный день»

O'ZBEKISTON

5.55	Курстувлар дастури.
6.00	«Ассалом, ўзбекистон!»
7.00	«САРОЙ ЖАВОИРИ». Т/л.
7.35	«Юрти бўлиб» дастури. «Икки дарё оралиғида».
7.55	«Олтин мерос».
8.00-8.35	«Ақборт».
8.35	«Минг бир ривоят».
8.40	«АДЛИЛЕР НАВОИЙ». В/ф.
9.05	«Боллар сайраси».
9.05	«Ила, Ила, Топ!» Телерекламини.
9.45	«Денгиз илари» М/л.
10.10	«Хат манзаралари».
10.20	«Шахиди фикр».
10.50	«Санинг адвокатингиз».
10.55	«ТВ шифро».
11.00	«Ақборт».
11.15	«АЧЧИК ЕЛҒОН» Т/л.
12.00	«Ассалом, ўзбекистон!»
12.00	«Кулдури дастури».
13.00	«СУНТИ КИРОЛИЧА».
13.55	«Олтин мерос».
14.00	«Ақборт».
14.20	«ТУРМУШ ЧОРАХЛАРИ».
14.50	«Юрти бўлиб» дастури. «Икки дарё оралиғида».
15.25	«Интеллектуал ринг».
16.10	«Бир кун».
16.35	«ИДЖАБЛАРИ».
16.50	«Дуё манзаралари».
17.00	«Ақборт».
17.10	«Олтин мерос».
17.20	«Эзулик».
17.40	«Боллар сайраси».
17.40	«Эртаклар».
18.00	«Минг бир ривоят».
18.05	«ТУРМУШ ЧОРАХЛАРИ».
18.55	«Худудлар ҳаёти».
19.10	«Оқинлар олушди».
19.25	«19.55. 20.55. 21.30».
19.30	«Ақборт» (рус тилида)
20.05	«ТВ шифро».
20.10	«АЧЧИК ЕЛҒОН» Т/л.
20.50	«Минг бир ривоят».
21.05	«Ақборт».
21.35	«Бир улка».
22.00	«СУНТИ КИРОЛИЧА» Т/л.
22.00	«Кушишсан, муҳаббат».
23.15	«РАДАНА» Т/л.
23.50	«Тунли наволар».

TOSHKENT

15.50	Сериял «Плата за 21.40 Т/с».
16.50	«Федеральный су-дья».
18.00	Вечерние новости.
18.20	«Путь вперед».
19.00	Сериял «Татьянин день».
20.00	Сериял «Огонь любви».
21.00	«Время».
21.30	Сериял «Гомовы».
22.25	«Целили против 4».
23.25	«Ударная сила».
00.15	«Рожденные в бло-кадном Ленинграде».
00.45	Ночные новости.
01.05	«Доброй ночи».
02.10	Худ. фильм «Отвер-женные».
03.00	«Время».
03.30	Худ. фильм «Отвер-женные».

РОССИЯ

05.00	«Доброе утро, Рос-сия».
08.55	Д/ф «Девять запове-дей физика Ландау».
09.50	Т/с «Срочно в но-мер».
10.45	«Вести. Дежурная часть».
11.00	«Вести».
11.25	«Местное время».
11.45	Т/с «Срочно в но-мер».
12.40	Х/ф «Дубровский».
14.00	«Вести».
14.20	«Местное время».
14.40	Т/с «Манежа».
15.35	«Суд идет».
16.30	«Кулагин и партне-ры».
17.00	«Вести».
17.30	«Местное время».
12.05-12.45	Бойбол. Олим-пийский квалификациянный турнир.
18.00	«Боллар спорт».
18.15	«Музыкальный тайм».
18.30	«Хабарлар» (рус тилида)
18.50	«Жанг спорт клубу».
20.00	«Вести».
20.30	«Вести. Местное время».
20.50	«Спокойной ночи, малыши».
21.00	Т/с «Срочно в но-мер».
22.50	Д/ф «Всемирный по-ток как предубеждение».
23.50	«Вести».
00.10	Х/ф «Крах империи».
03.45	Т/с «Держи меня крепче».
04.45	«Дорожный патруль».
06.00	«Сегодня утром».
09.00	«Наше все».
10.00	«Сегодня».
10.25	«Чистосердечное признание».
11.00	Т/с «Врачебная тай-на».
13.00	«Сегодня».
13.30	Т/с «Паутина».
14.30	Т/с «Дюжина право-в».
15.30	«Чрезвычайное про-исшествие. Обзор».
16.00	«Сегодня».
16.30	Т/с «Улицы разбитых фонарей».
18.30	«Чрезвычайное про-исшествие. Обзор».
19.00	«Сегодня».
19.40	Т/с «Паутина».
20.40	Т/с «Гонимые».

ТВ-3

08.00	Д/ф «Разрушители мифов».
08.55	Телеразговор.
09.25	М/ф.
09.40	М/ф.
09.55	М/ф.
10.10	М/ф.
10.30	М/ф.
10.50	М/ф.
11.00	Т/с «Агентство Али-ко».
11.30	Х/ф «Легенда Лоси-кис».
13.30	Улететь за 23 минуты.
14.00	Д/ф «Разрушители мифов».
15.00	Т/с «Звездные вра-суды».
16.00	Т/с «Звездные вра-суды».
16.30	Т/с «Звездные вра-суды».
17.00	Улететь за 23 минуты.
17.30	Т/с «Морская поли-ция. Спецотдел».
18.30	Т/с «Мурзилки».
19.00	Т/с «Звездные вра-суды».
19.30	Т/с «Звездные вра-суды».
20.00	Т/с «Клинок веда-ния».
21.00	Т/с «Новый день».
21.30	Т/с «Морская поли-ция. Спецотдел».
22.00	Т/с «Взвешиваю-щие».
22.30	Х/ф «Ванда Ву - пу-ленепробиваемая».
01.00	Т/с «Байки из скле-па».
01.30	Х/ф «Человек Тым-3».
03.30	Т/с «Байки из скле-па».
04.00	Кульг неадекватности.
07.00	Муз. Релакс.

СТС

06.00	Т/с «Любовь и тайны Санкт-Петербурга».
06.35	«Победитель» новос-ти».
07.00	Такси.
07.30	М/с «Ракетная мощь».
08.00	Москва: инструкция по применению.
08.30	«Необыкновенно, но факт».
09.30	Т/с «Саша+Маша».
10.00	Т/с «Счастливы вме-сте».
11.00	М/с «Котопес».
11.30	М/с «Новая жизнь Рокко».
12.00	М/с «Эй, Арнольд».
12.30	М/с «Ох, уж эти дет-ки».
13.00	М/с «Тоталли Спайс».
13.30	Такси.
14.00	Т/с «Саша+Маша».
14.30	Т/с «Саша+Маша».
15.00	«Дом 2. Города любви».
16.00	Комедия «Костюм».
16.30	Т/с «Счастливы вме-сте».
18.00	Т/с «Счастливы вме-сте».
19.00	Такси.
19.30	Москва: инструкция по применению.
20.00	Т/с «Счастливы вме-сте».
21.00	Т/с «Королева эк-рана».

O'ZBEKISTON

5.55	Курстувлар дастури.
6.00	«Ассалом, ўзбекистон!»
7.00	«САРОЙ ЖАВОИРИ». Телеразговор.
7.35	«Юрти бўлиб» дастури. «Икки дарё оралиғида».
7.55	«Олтин мерос».
8.00-8.35	«Ақборт».
8.35	«Минг бир ривоят».
8.40	«АДЛИЛЕР НАВОИЙ». Телеразговор.
9.05	«Боллар сайраси».
9.05	«Ила, Ила, Топ!» Телеразговор.
9.45	«Денгиз илари» М/л.
10.10	«Хат манзаралари».
10.20	«Шахиди фикр».
10.50	«Санинг адвокатингиз».
10.55	«ТВ шифро».
11.00	«Ақборт».
11.15	«АЧЧИК ЕЛҒОН» Т/л.
12.00	«Ассалом, ўзбекистон!»
12.00	«Кулдури дастури».
13.00	«СУНТИ КИРОЛИЧА».
13.55	«Олтин мерос».
14.00	«Ақборт».
14.20	«ТУРМУШ ЧОРАХЛАРИ».
14.50	«Юрти бўлиб» дастури. «Икки дарё оралиғида».
15.25	«Интеллектуал ринг».
16.10	«Бир кун».
16.35	«ИДЖАБЛАРИ».
16.50	«Дуё манзаралари».
17.00	«Ақборт».
17.10	«Олтин мерос».
17.20	«Эзулик».
17.40	«Боллар сайраси».
17.40	«Эртаклар».
18.00	«Минг бир ривоят».
18.05	«ТУРМУШ ЧОРАХЛАРИ».
18.55	«Худудлар ҳаёти».
19.10	«Оқинлар олушди».
19.25	«19.55. 20.55. 21.40».
19.30	«Ақборт» (рус тилида)
20.05	«ТВ шифро».
20.10	«АЧЧИК ЕЛҒОН» Т/л.
20.50	«Минг бир ривоят».
21.05	«Ақборт».
21.35	«Бир улка».
22.00	«СУНТИ КИРОЛИЧА» Т/л.
22.00	«Кушишсан, муҳаббат».
23.15	«РАДАНА» Т/л.
23.50	«Тунли наволар».

TOSHKENT

15.50	Сериял «Плата за 21.40 Т/с».
16.50	«Федеральный су-дья».
18.00	Вечерние новости.
18.20	«Путь вперед».
19.00	Сериял «Татьянин день».
20.00	Сериял «Огонь любви».
21.00	«Время».
21.30	Сериял «Гомовы».
22.25	«Целили против 4».
23.25	«Ударная сила».
00.15	«Рожденные в бло-кадном Ленинграде».
00.45	Ночные новости.
01.05	«Доброй ночи».
02.10	Худ. фильм «Отвер-женные».
03.00	«Время».
03.30	Худ. фильм «Отвер-женные».

ПЕРВЫЙ

06.00	Новости.
06.25	«Место».
07.15	Худ. фильм «Ветеран».
08.40	«Армейский магазин».
09.10	«Минута и улыбка».
10.00	Новости.
10.15	«Непутевые заметки».
10.35	«Плюс все дома».
11.25	«Фазенда».
12.00	Новости.
12.10	Мультипликационный проект «Гора самоцветов».
12.40	«Русский клондайк».
13.40	Худ. фильм «Подруга особого назначения».
16.55	Худ. фильм «Царь скор-пиона».
18.35	«Матрица».
19.30	«Две звезды».
21.00	Воскресное «Время».
21.00	Информационно-аналитичес-кая программа.
21.45	«Две звезды».
23.00	Кубок Первого канала.
23.00	ЦСКА-Шахтер (Дон-ец) (Украина).
01.00	«Национальная безо-пасность».
02.35	Худ. фильм «Мистер Бин».
04.10	«Формула сексуально-сти».

ТВ-3

08.00	«Улси».
09.00	М/ф.
09.30	М/ф «Черепашки-нидзя».
10.30	М/ф.
11.00	Т/с «Мурзилки».
11.30	М/ф.
12.00	Х/ф «Белые халы».
12.30	М/ф «Мистика».
13.00	Т/с «Агентство Али-ко».
13.30	Х/ф «Подземелье драконов».
15.30	Самое захватывающее видео.
16.30	Х/ф «На углу, у Патриарших».
17.35	Х/ф «На углу, у Патриарших».
18.35	Т/с «Шпионы и предатели».
19.30	Смешная рекла-ма».
20.00	Самое смешное видео.
20.25	Самое смешное видео.
21.00	Территория при-зраков».
21.00	Невероятная кол-лекция мистера Рипли».
23.00	Самое захватывающее видео.
00.00	Т/с «Мурзилки».
01.00	Т/с «Плейбой из Калифорнии».
01.30	Бой за звание официального претен-дента по версии IBF в супертяжелом весе А. Поветкин - З. Чамберс».
02.40	Т/с «Лас-Вегас».
03.35	Т/с «Автодром».
04.45	На ринге. Новая битва».
07.30	Музыка.

СТС

08.00	Х/ф «Кашей бес-смертной».
09.15	«Полет на Луну».
09.55	М/с «Флиппер и Лопак».
10.20	М/с «Смешарики».
10.30	М/с «Просто Нор-ман».
11.00	М/ф «Шоу Тома и Джерри».
11.15	«Самый умный».
12.00	«Галилео».
14.00	«Снимите это не-вероятно».
15.00	М/с «Тип и Дейл».
16.00	М/с «Скуби Ду».
17.00	М/с «Перкутис».
18.00	6 кадров.
18.30	«Битва экстрасенсов».
19.00	Т/с «Захарован-сов».
21.00	«Дом 2. Город любви».
22.00	«Кто умнее пяти-классника».
23.00	Х/ф «Пророк».
00.45	«Савава Богу, ты пришел!».
02.00	Церемония вруче-ния сводной премии «Брак-2007».
03.10	Х/ф «Штат одно-коп звезды».
04.55	Х/ф «Карандибу».
06.45	«Ангелия юмора».

Ishonch

№ 8 (2421)

2008 йил 17 январ

XX аср жиноятлари

Иккинчи жаҳон уруши тарихи билан шугулланувчи мутахассисларга Адолф Эйхман номи яхши таниш. Оддий ўқувчиларга эса у инсониятга қарши жиноятлар содир этганлар қаторида туришини, хусусан, «Яхудийлар масаласини ўзил-кесил ҳал қилиш» тизимини ишлаб чиққанини айтиб ўтмоқчимиз.

Эйхман 1902 йили Германиянинг Золинген шаҳрида туғилган. Унинг болалиги Австрияда ўтди, чунки отаси — бухгалтер Карл Эйхман иш излаб ушбу мамлакатнинг Линц шаҳрига келиб қолган эди. Оилада тежамкорлик ва қаттиқ тартиб-интизом ҳукм сурса-да, Адолф мактабда қўл учида ўқир, вақтини бекорчиликда ўтказишни хуш кўрарди. У биринчи жаҳон уруши фронтларида жанг қилган Кайзер армияси собиқ аскарларининг гурунгларига қизиқар, уларнинг ҳикояларини, Германия аскарларининг эмас, сиёсатчиларнинг айби билан мағлуб бўлганлиги ҳақидаги мулоҳазаларини жон қулоғи билан тингларди.

Кейинроқ, Германия ва Австрияда нацизм кенг тарқала бошлаган бир пайтда йигитчанинг онгига Германия яхудийларнинг халқаро миқёсдаги фитнаси натижасида мағлубиятга учраган деган фикр мустаҳкам қарор топди. Нефть компанияларидан бирида сайёр агент бўлиб ишлаётган ёш Эйхмани тақдирини Гитлер свастикаси билан боғлаш иштиёқи тинч қўймасди. 1932 йилнинг 1 апрелида у Австрия нацистлар партиясига кирди.

«ҚОБИЛИЯТЛИ» ЭЙХМАН

Бутун дунёда бўлгани каби Европада ҳам иқтисодий инқироз кучайганида Эйхман ишини бутунлай ташлаб ССнинг Мюнхендан йигирма мил узоқликдаги, Дахау яқинидаги ўқув лагерига йўл олди.

Бу ерда Эйхман кучайтирилган тайёргарлик курсини ўтади. Бу курсдан унга тирсак ва тиззаларидаги синиқ шишалар ва тиканли сим тўсиқларидан ўтиш натижаси бўлмиш чандиқлар эсдалик бўлиб қолди. «Уша йили мен ҳар қандай оғриқ ҳиссидан халос бўлганман», — деб мақтанганди у кейинчалик. Курсни тугатгач, Эйхман ихтиёрий равишда СДга — ССнинг хавфсизлик хизматига кирди. 1935 йилда СД раҳбари Генрих Гиммлернинг топшириғига кўра у «яхудийлар музейи» деб аталадиган бўлимни ташкил қилди. Унинг ягона вазифаси Германия ва Австриядаги яхудийларнинг бизнеси ва мол-мулклари ҳақида маълумот тўплаш эди.

Мактабда қолоқ ўқувчи ҳисобланган Эйхман «рейхнинг ашаддий душманлари»га тааллуқли масалаларда анча қобилиятли чиқиб қолди. У яхудийларнинг динини, аъёнлари ва турмуш тарзини кўнг билан ўрганди ва тезда бу соҳанинг билимдонига айланди.

ХУКМРОНЛИК ҲИССИ

1938 йили Германия битта ҳам ўқ отмасдан Австрияни ўзига қўшиб олганида Адолф Эйхман биринчи марта одамлар устидан чексиз ҳукмронлик ҳиссини туйди. У Венада Яхудийларни кўчириш бошқармасига раҳбар этиб тайинланди. Шумлик ва шафқатсизликни ўзида ўйғунлаштирган Эйхманнинг номини эшитганда қадимий империя пойтахтининг яхудий аҳолиси даҳшатга тушарди. Раввинларни уйларида кўчага улоқтириб, сочларини қиришар; синагогаларни ер юзидан сугуриб ташлашар; яхудийларга тегишли квартира ва дўконларни шип-шийдан қилиб кетишарди. Эйхманнинг одамлари қурбонларининг бор-будини шилиб олишар ва қўлларига «J» (Jude — яхудий) белгиси қўйилган паспорт бериб, икки ҳафта ичида мамлакатдан чиқиб кетишни буюришар эди. Кетолмаганлар концлагерларга ташланарди.

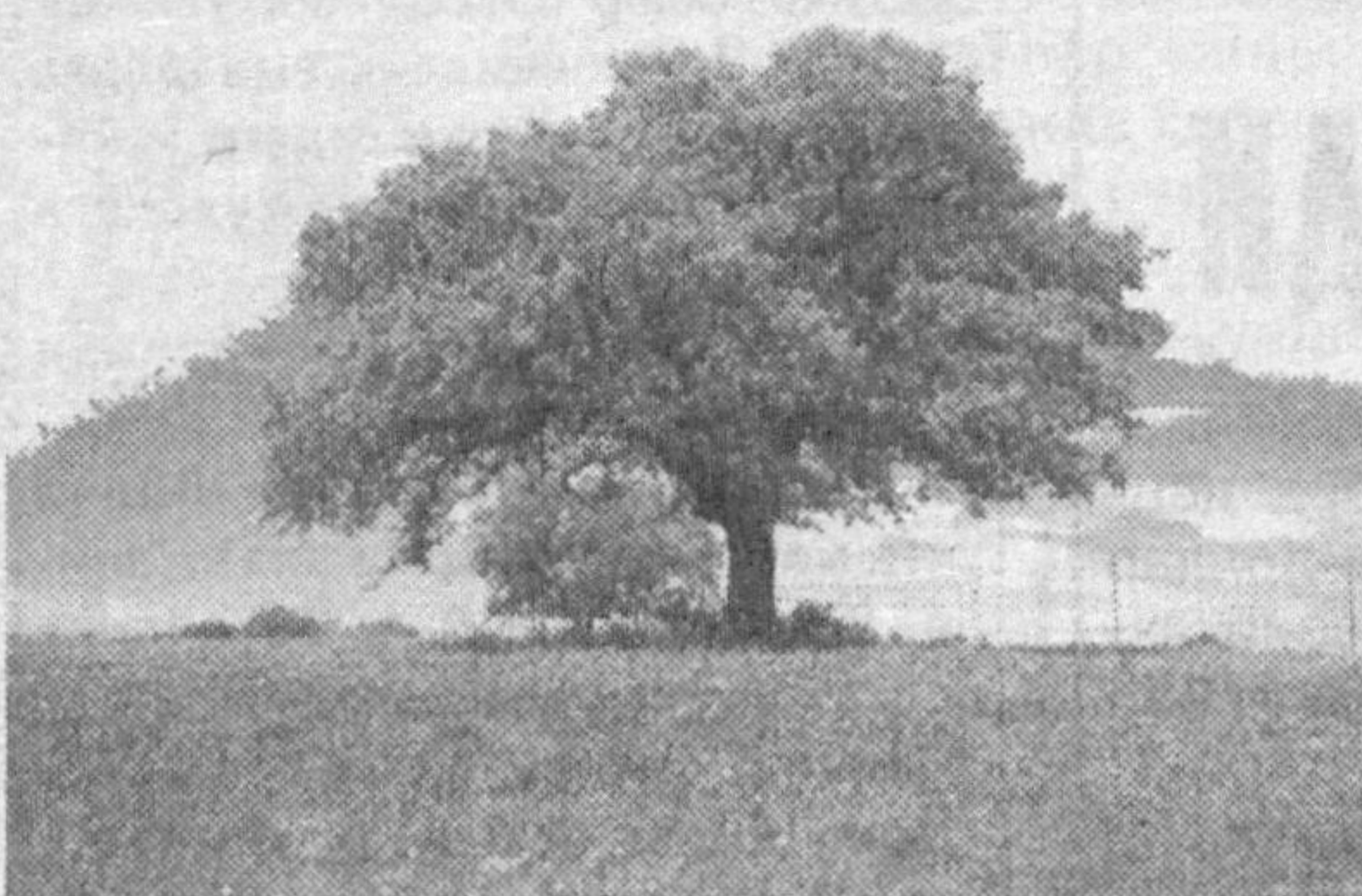
Венада ўртаҳол бухгалтернинг

шилар ўлдирилган.

ЖАЛЛОДНИНГ АФСУСИ

1942 йили Берлин яқинидаги Ваннзее шаҳарчасида ўтказилган мажлисда нацистлар Европада яхудийлар масаласини ўзил-кесил ҳал қилиш тўғрисида қарор қабул қилишди. Унда Эйхман ҳам қатнашди.

ўғли ҳашаматли ҳаёт нима эканлигини англаб етди. У илгари банкир Ротшилдлар сулоласи вакилларида бирига тегишли бўлган қошо-нада яшар, энг яхши ресторанларда овқатланарди.

1939 йили Эйхман Рейнхард Гейдрих яқинлари қаторига кириб, капитан унвонини олди. Гейдрих ССнинг сараланган олий мартабали амалдорларидан бўлиб, Гитлер уларнинг олдига келажақда Европани яхудийлар ва бошқа ёт унсурлардан тозалаш вазифасини қўйган эди. Эйхманнинг Венадаги муваффақиятини кўрган Гейдрих у ҳақда Гиммлерга берган тавсияномасида бу одам бутун яхудийлар масаласини ҳал этишга раҳбарлик қила олади, деб ёзган.

ЎЛИМ ФАБРИКАСИ

Уруш бошланиб, санокли кунларда Полша босиб олинди. Мамлакатда яхудийлар кўп эди, шунинг учун улар йўқ қилинадиган марказлар айнан шу ерда пайдо бўлди. Эйхман бошчилигидаги, қисқача «ИД-IV» деб аталадиган янги бошқарма биринчи галда Полшанинг йирик шаҳарлари — Варшава ва Лодзда геттолар ташкил этди. Эйхманнинг фикрига кўра, яхудийлар бу ерларда очлик ва касалликлардан қирилиб кетиши, шу орқали рейх учун қимматли ўқ-дорилар тежаб қолиниши керак эди.

Эйхман кўча «бўғмаҳоналар» устидан олиб борилган тажрибаларни шахсан назорат қилган. «Бўғмаҳона» ёпиқ юк машинаси бўлиб, унга қамалган яхудийлар чиқинди газлар билан ўлдирилган. Освенцимда концлагер куриш гоёси ҳам унга тегишли.

1941 йили Германия СССРга ҳужум қилганида «паст ирқлар»ни йўқ қилишни касб қилиб олган подполковник Эйхманнинг фаолият қўлами янада кенгайди. «Бўғмаҳоналар» бу ерда самарасиз бўлиб чиқди. Яхудий ва славянларни оммавий отиш кўп вақт ва харажат талаб қиларди. Бундан ташқари, маълум бўлишича, бу жараён ижрочиларнинг руҳиятига салбий таъсир қилар экан.

Шуларни ҳисобга олган Эйхман ўз раҳбариятидан қурбонларнинг сочлари, тилла тишлари, танасидаги ёғдан (совун ишлаб чиқариш учун) фойдаланиш имконини берувчи самаралироқ усулларни қўллашга рухсат олди. У газ камераларини ишга туширди. Освенцимда шу орқали кунига минглаб ки-

Гитлернинг адаши

Ва сафдоши

ишлари билан шўхрат қозонган бу жаллод билан бирга қўлга тушиш муқаррар ўлим билан тенглигини яхши билишарди. Эйхман адыотанти билан қурол-яроғ ва озгина озик-овқат олиб, ҳамроҳларининг айтганини қилишга мажбур бўлди.

Эйхманнинг боши учун мукофот эълон қилинган эди. Полшадаги ўлим лагерининг ўн нафар собиқ

лан учрашган. Сўхбат асносида у отасининг исм-фамилияси Рикардо Климент эмас, аслида Адолф Эйхман эканлигини айтган. Қиз учун бу ном ҳеч нимани англатмасди, лекин отасига бу хабар тиниқ осмонда гулдураган момақалдиқдек таъсир қилди.

Тез орада бу маълумот Исроил махфий хизмати — «Моссад»га

етиб борди. 1958 йили «Моссад» агентлари гуруҳи Эйхманни қўлга олиш учун яширинча Буэнос-Айресга келди, лекин икки ой олдин Клементлар оиласи бошқа ёққа кўчиб кет-

Учинчи рейх инсоният тарихидаги энг қўламдор, энг оммавий қирғинни амалга оширди.

1944 йилда, нацистларга қарши бирлашган иттифоқчиларнинг қўшинлари Германия чегараларига яқинлашганда Эйхман Венгрияга алоҳида эътибор қаратди. Ушбу мамлакат Германиянинг иттифоқчиси макромга эгаллиги боис шу пайтгача бу ердаги 800 минг нафар яхудий хавфдан бир қадар холи яшар эди. Бунга чидаб бўлмас ҳолат деб ҳисоблаган Эйхман уларни концлагерларга жўнатишни ташкиллаштириш учун Будапештга жўнади. Майнинг ўрталаридан июл ойигача 437 минг яхудий вагонларга ортилиб, қатлгоҳларга йўлланди. Кейинчалик Эйхман бу ҳаётидаги энг қувончли даврлардан бири бўлганини айтган.

Эйхманнинг ажабланарли хусусияти шундаки, у ўз ишининг ҳақлигига астойдил ишонарди.

Йиллар унинг қиёфасига ҳам, ҳулқ-атворида ҳам таъсирини ўтказди. Урушининг охирига келиб у озди. Анча ҳорғин ва абгор кўринса-да, ҳамон кўзлари нафратдан ёнарди.

1944 йилнинг октябр ойида Эйхман юз минглаб қочоқлар қатори Будапештнинг тарк этишга мажбур бўлди. Ўт ичида қолган Берлинга қайтиб Гиммлерга тўрт миллионга яхудий йўқ қилингани ва яна икки миллионгача СССРдаги жазо отрядлари қўлида ҳалок бўлганлиги тўғрисида маълум қилди. Шунга қарамай у нацистлар режасининг бир қисми бажарилмай қолганидан афсусда эди.

ҚОРА ШУХРАТ

Учинчи рейхнинг сўнгги кунларидаги талотўпда Эйхман ғойиб бўлди. 1945 йилнинг апрелида у иттифоқчи қўшинларга қарши курашувчи партизан отрядларини тузиш учун ўзига ўхшаш бир гуруҳ ашаддий нацистлар билан Тиролга, Австриянинг тоғли ҳудудларига йўл олди. Лекин тоққа етиб келганларида Эйхманнинг ҳамроҳлари ундан гуруҳни тарк этишни талаб қилдилар. Чунки армия офицерлари қора

тутқуни уни тутиш ва судга топшириш мақсадида махсус гуруҳ тузишди. Бу пайтда эса Германия ҳарбий ҳаво кучлари капрали формасини кийиб олган Эйхман адыотанти билан бутун Бавария ҳудудини кесиб ўтишга муваффақ бўлди.

Эйхман икки бор америкаликларнинг қўлига тушиб қолди. Биринчисида улар эътиборсизлик билан унга машиналар ювиладиган жойга қараб туришни буюришди, пайтдан фойдаланган Эйхман эса Мюнхенга қочди. Иккинчи гал ушланганида у ССнинг жанговар қисмларида лейтенант бўлиб хизмат қилганини айтди.

Силезиядаги Обердахштеттен лагерига Эйхман базўр жон сақлаб юрди. Лекин тезда у ерга Нюрнбергда ҳарбий жиноятчиларни суд қилиш учун трибунал таъсис этилиши ҳақида хабарлар кела бошлади. Уларда «Эйхман», «оммавий қирғинлар ташкилотчиси» деган сўзлар тез-тез учрар эди. Ҳадемай фаш бўлишини тушунган Эйхман талвасага тушиб қочиш йўлларини қидира бошлади ва бунга 1946 йил январ ойида, йўлларни таъмирлаш бригадасида ишлаб юрганида муваффақ бўлди. Целле деган чекка бир шаҳарчада Отто Хенигер номи остида тўрт йил яшади.

1950 йилда яхудийларнинг қирғин қилиниши ҳақида гап кетганда албатта Эйхман фамилияси тилга олинарди. Шунинг учун Германияда қолиш мумкин эмаслигини тушунган Эйхман собиқ эсэсчиларнинг яширин ташкилоти — ОДЕССА ёрдамида қалбаки ҳужжатлар тайёрлаб Жанубий Америкага йўл олди ва у ерда собиқ сафдошларининг қуршовида узоқ йиллар яшириниб юрди. Хотини ва икки ўғли ҳам 1952 йили Аргентинага сохта ҳужжатлар билан кўчиб келишди.

ФОШ ЭТУВЧИ ГУЛДАСТА

1957 йили Буэнос-Айрес яқинида яшовчи бир кўр яхудий Рикардо Климент деган кишининг кимлиги билан жуда қизиқди. Гап шундаки, бу чолнинг қизи ўзини Николас Эйхман деб таништирган бир йигит би-

ган эди.

1959 йилнинг декабрига келибгина агентлардан бири Николас Эйхман шу ерда, шаҳарда, мотоцикллар таъмирланадиган устaxonалардан бирида ишлашини аниқлашга муваффақ бўлди. Калаванинг учи эса пойтахт яқинидаги Сан-Фернандо деган фазисиз шаҳарчага бориб тақалди. Изқуварлар «Мерседес-Бенц»нинг маҳаллий филиалида ишловчи кўзойнакли, тепакал кишини бир неча ой кузатишди. Лекин у айнан Эйхман эканлигига буткул ишонч ҳосил қилишмаганди.

Нихоят 1960 йилнинг 24 мартида бу одам уйига катта гулдаста кўтариб келди. Текширувда бу сана Эйхманнинг хотинининг туғилган куни эканлиги аниқланди.

1960 йил 11 май куни кечки соат саккизда Адолф Эйхман «Моссад» агентларининг қўлига тушди. Рикардо Клемент бақариб-чақирмади, қаршилиқ ҳам кўрсатмади. Унинг оёқ-қўлини боғлаб, машинанинг орқа ўриндиғига ётқизиб, олдиндан тайёрлаб қўйилган жойга олиб кетишди.

Ўн кундан кейин у ўзини Исроилга парвоз қилиш учун шай турган «Эл-Ал» авиакомпанияси самолётининг бортида кўрди. Унга наркотик моддалар бериб, учувчи формасини кийдириб Аргентинадан олиб чиқиб кетишди.

1961 йилнинг 11 апрелидан 14 августгача давом этган суд жараёнида Эйхман айбини тан олмаган ҳолда ўзини анча хотиржам тутди. Гўё у фақат буйруқларни бажарган, яхудийлар қирғини учун эса бошқа бировлар жавоб бериши керак.

1961 йил 1 декабрда Эйхманни ўлимга ҳукм қилишди. 1962 йилнинг 31 май куни эшафот воситасида ҳукм ижро этилди.

Интернет материаллари асосида
Насиба ТОЖИЕВА
тайёрлади

Одам

Воқеалар
Тафсилотлар
Шарҳлар

ва

Одам

Янги шаҳар қурилади

Босфор бўйида «иккинчи Истамбул» қурилади. Йўлдош-шаҳарнинг аниқ қарда бунёд этилиши маълум эмас, Қора денгиз қирғоғида қурилиши, бунинг учун камида 50 млрд. доллар сарфланиши режалаштириляпти. Бу ҳақда Туркия оммавий ахборот воситаларига асосланиб «РИА Новости» агентлиги хабар тарқатди.

Тўрт миллион киши яшашига мўлжалланган йўлдош-шаҳар зилзилага бардошли бўлади. Ушбу лойиҳани ишлаб чиқиш зарурияти сейсмологларнинг 15 миллионли Истамбул шаҳри жойлашган Мармар денгизи районида яқин 30 йил ичида кучли зилзилалар бўлиши ҳақидаги огоҳлантиришларига асосланади. Олимларнинг тахминига кўра Рихтер шкаласи бўйича 7,5 балли ер силкинишида мегаполисда 200 мингга яқин уй вайронага айланиб, 60-70 минг киши ҳалок бўлади.

Лойиҳада янги шаҳарнинг тўртта туман — молиявий марказ, кўнгилочар иншоотлар маркази, транспортлар қисми ҳамда уйлар ва меҳмонхоналар қуриладиган ҳудуддан иборат бўлиши кўзда тутилган. Шаҳардаги барча бинолар маҳаллий меъморчилик анъаналарини ҳисобга олган ҳолда ўта замонавий услубда қурилади. Баъзи уйлар салжуқийларнинг саккиз қиррали юлдузи кўринишида тикланади.

«Мона Лиза» сирлари

«Reuters» агентлигининг хабар беришича, Германиянинг Гейделберг университети олимлари Леонардо да Винчининг машҳур картинасида ҳақиқатан ҳам флоренциялик савдогар Франческо дел Жокондонинг хотини Лиза Герардини тасвирланганини аниқлашди. Тадқиқотчилар рассомнинг таниши бўлиши флоренциялик амалдорга тегишли китоб ҳошиясидаги қайдларни ўрганиб шундай хулосага келишди.

Қайдларида у Леонардони қадимги грек мусаввири Апеллесга тенглаштиради ва да Винчи учта картина устида ишлаётганини, улардан бири Лиза Герардини портрети эканлигини ёзади.

Немис олимларининг кашфиёти «Мона Лиза» шахсияти ҳақидаги жумбоқни узил-кесил ҳал қилди. Илгари санъатшунослар портретда рассомнинг севгилиси, онаси ва ҳатто Леонардонинг ўзи тасвирланган деган турлича фикрларни билдиришар эди.

Университет ходими Армин Шлехтер бу жумбоқни икки йиллар олдин ечган эди, аммо бу оммага 14 январда, немис телеканалларидан бири Гейделберг кутубхонаси ҳақида кўрсатув тайёрлашга қарор қилганидан сўнг маълум бўлди.

Халқаро касаба уюшма ташкилотлари фаолиятидан

Аргентина конституциясининг 14-моддасига биноан касаба уюшмалари давлат рўйхатидан ўтган мустақил ва демократик ташкилотлардир.

Мамлакатда иккита марказий касаба уюшмалари мавжуд бўлиб, улар Аргентина ишчилари бош конфедерацияси (ИБК) ва Аргентина ишчилари маркази деб аталади.

Аргентина касаба уюшмалари

Расмий ИБК 1994 йилда Рудолфо Дайер томонидан, қарорлар қабул қилувчи ИБК эса Уго Мойано томонидан ташкил этилган эди. 2004 йилнинг июн ойида иккови бирлашди ва ягона Аргентина ишчилар бош конфедерацияси пайдо бўлди.

Бу йирик касаба уюшмаларидан ташқари ушбу давлатда етти-та автоном уюшмалар мавжуд. Улар ҳеч бир марказий касаба уюшма таркибига қирмайди ва мустақил равишда фаолият олиб боради.

Аргентина касаба уюшмалари тизими асосан икки турга: бирлашмалар ҳамда федерацияларга бўлиниб, улар умуммиллий ва ҳудудий бўлиши мумкин.

Сўнгги йилларда мамлакатда янги касаба уюшмалари пайдо бўла бошлади. Турдош уюшмалар орасида кучли таъсирга эга бўлиш учун уларни бирлаштириш тақозо этилмоқда. Шундай касаба уюшмаларидан бири Беркитилган корхоналар конфедерациясидир. У бир миллионга яқин ишчини бирлаштирган.

Расмий маълумотларга қараганда, бугунги кунда Аргентина касаба уюшмаларига бирлашган ишчилар сони 4 миллионга яқин. Мамлакатда меҳнатга яроқли аҳоли сони 15 миллион атрофида (2004 йил). Улардан 9,4 миллиони шаҳар шароитида, 1 миллиони эса қишлоқ шароитида ишлайди. Аммо қишлоқ аҳолининг кўпчилиги норасмий тарзда, рўйхатга олинмасдан ишлайди.

Бугунга қадар Аргентинада 2.800 та касаба уюшма ташкилоти рўйхатга олинган. Улардан баъзилари жуда кичик бўлиб, атғи 50 нафар аъзоси бор. Энг йирик уюшма аъзолари сони эса мингтадан ошади. Энг йирик касаба уюшмалари катта корхоналар ва тиббиёт муассасалари қошида ташкил этилган. Касаба уюшмалари ўз аъзоларига туризм, таълим олиш ва маданий ҳордиқ чиқариш учун шароит яратади. Шу сабабли ишчилар касаба уюшмаларига аъзо бўлишни афзал кўришади.

Янги жамғарма

Украинада журналистлар хавфсизлиги жамғармаси тузилди. Халқаро журналистлар федерацияси ва Швеция медиа касаба уюшмаси бунинг ташаббускори бўлдилар. Жамғарма ОАВ ходимларига шов-шувли воқеаларни текшириш, уларнинг ҳаётини ҳимоя қилишга ёрдам беради. Мустақил медиа касаба уюшмаси раиси Сергей Гузь мазкур жамғармага сиёсатшунослар, тадбиркорлар ёрдам бериши мумкинлигини билдирди. У рўйхатга олингандан сўнг тўлақонли ҳаракат қилади. Фондга дастлабки бадал Украин ва швед журналистлари ишлаб чиққан «Ахборот тутқунлари» қўлланмасини сотишдан тушган маблағ бўлади.

Портларда меҳнат муҳофазаси

Халқаро Меҳнат Федерациясининг Европадаги минтақавий бўлими порт сиёсатини ишлаб чиқишда Европа комиссиясини иш ўринларини кўлайитириш ва сифатини яхшилашга эътибор қаратишга чақирди.

Федерация Евроиттифоқнинг порт хизматларини эркинлаштириш соҳасидаги сиёсатини ва унинг даъватига ижобий муносабат билдирганини маъқуллади. Федерация томонидан тайёрланган ҳужжатда порт хизмати ходимларининг малакасини ошириш юзасидан таклифлар билан бирга меҳнат

муҳофазаси ва хавфсизлик техникаси соҳасида аниқ ишлар қилинмаётганлиги кўрсатиб ўтилган. ХМФнинг порт ва кемани таъмирлаш иншоотларидаги сиёсати котиби Филиппе Альфонсо шундай дейди: «Ҳозирча комиссия умумий ҳаракат режасини баён қилди. Ҳали порт сиёсати аниқ ишлаб чиқиши керак. Шунинг учун миллий ва маҳаллий ўзига хосликни ҳурмат қилиш, касбий тайёргарлик сифатини ошириш, портларда хавфсизлик техникаси ва меҳнат муҳофазасининг ягона тизимини яратишга чақирамиз».

Денгизчиларга қулайлик

Индонезия ҳукумати Халқаро Меҳнат Ташкилотининг асосий денгиз конвенциясини ратификациялашга қарор қилди. Бу 35 минг кишидан иборат Индонезия денгизчиларига катта ёрдам беради. Шунга асосан ушбу мамлакат ва бошқа давлатларнинг кемаларида ишлаётган денгизчиларга биометрик параметрлари ифодаланган гувоҳномалар берилади. Аъзо мамлакатлар бу гувоҳномаларни тан олади ва уларнинг ҳеч қандай тўсқинлиқсиз ҳаракат қилишини таъминлайди. Индонезия денгизчилари касаба уюшмаси президенти Ханафи Рустанди ҳукуматнинг бу қароридан мамнунлигини билдирди.

Бемисл тўқнашув

Америка миллий радиоастрономия обсерваторияси мутахассисларининг ҳисоб-китобларига кўра, бизнинг галактикамиз тахминан 20-40 миллион йилдан сўнг узкан газ булутини билан тўқнашади. Натижада минглаб янги юлдузлар пайдо бўлади.

Ган Гейл Смит 1963 йили кашф қилган Смит булутини ҳақида борапти. У деярли юз фоиз водороддан ташкил топган бўлиб, бўйи 11 минг, эни 2,5 минг ёруғлик йилига тенг. Галактикамиз, Сомон йўлидан атиги 8 минг ёруғлик йили узоқликда жойлашган.

Булут секундида 250 километр тезликда ҳаракат қилмоқда. Сомон йўлига у тахминан 45 даража бурчак остида урилади. Булутдаги водород бизнинг Кўёшимизга ўқнаш миллионга яқин юлдуз пайдо бўлиши учун етади.

Олимлар кўп йиллар мобайнида Смит булутининг ўлчами, ҳаракат йўналишини, унгача бўлган масофа ҳақида аниқ маълумотга эга эмас эдилар. Феликс Локман бошчилигидаги бир гуруҳ олимлар уни ўрганиш учун йирик, замонавий GBT радиотелескопидан фойдаланишди. Тадқиқотларнинг кўрсатишича, булут Сомон йўлига яқинлашиб келмоқда, ҳатто унга галактикамизнинг гравитацион таъсири сезилапти (унинг кометага ўқнаш шакли шундан).

Кўёш системаси тўқнашув жойидан анча узоқдалиги боис бу унга таъсир қилмайди. Булутнинг қандай пайдо бўлганлиги аниқланмаган.

«Nokia» Германиядаги заводини ёпмоқчи

Дунёдаги қўл телефонларини ишлаб чиқарувчи йирик компаниялардан бўлиши «Nokia» (Финляндия) Германиянинг Бохум шаҳридаги заводини ёпиш тараддудиди. Бу ҳақда AFP агентлиги маълум қилди. Бу ерда маҳсулот ишлаб чиқариш иқтисодий жиҳатдан фойдасиз деб топилди ва у бошқа шаҳарларга кўчирилади. Тадқиқотлар ўтказиш ва ривожланиш бўлимлари тарқатиб юборилади. Фабрикада ҳаммаси бўлиб 2300 киши ишлайди.

2007 йилнинг учинчи кварталда жаҳонда сотилган қўл телефонларининг 40 фоизини «Nokia» маҳсулотлари ташкил этган.

Бу гал қайси томон ютади?

Европа монополияга қарши курашиш органлари АҚШнинг «Microsoft» компаниясига қарши иккита янги иш қўзғатилиши ҳақида эълон қилдилар. AFP агентлигининг хабар беришича, улар бозорнинг катта қисмини мазкур компания эгаллашдан норози. Тергов ишларининг биттаси бир қатор маҳсулотлар, жумладан, «Microsoft Office»нинг бошқа дастурлар билан бирга ишлаб олиш қобилиятига тегишли. Шунингдек, «Internet Explorer» ҳам шубҳа остига олинган.

Европа антимонополиячилари биринчи марта «Microsoft»га қарши иш қўзғатаётганлари йўқ. 2007 йил сентябр ойида апелляцияон судда ютқазган компания ЕЙга ярим миллиард евро жарима тўлашга мажбур бўлган эди. Ушунда Евроиттифоқ амалдорлари «Windows Media Player» медиаплеерининг «Windows»га қўшиб сотилиши эркин бозор тамойилларини бузиш ҳисобланишини исботлай олишган. Бундан ташқари Евроиттифоқ «Microsoft»нинг рақобатчи ишлаб чиқарувчилардан турли дастурларнинг «Windows» билан қандай ишлатилиши ҳақидаги ахборот эвазига пул ундиришига норозилик билдирган. Америка компанияси эса тўловларни бир марталик рамзий тўлов даражасигача қисқартиришга мажбур бўлган эди.

Муштарий

— Сизнинг
минбарингиз

минбари

Хайвонот боғи доим гавжум бўлади. Кимдир болаларини, бировлар хиянларини томошага олиб келган. Шундай кунларнинг бирида катта илон сақланадиган хона эшиги очилиб қолди-ю, илон чиқа солиб рўпарасидаги ўн етти ёшли қизни ўраб олди. Томошабинлар қичқириб қочишди. Бечора қиз эса хушидан кетди.

Йўғ-е!

Воқеадан хабардор бўлган ходимлар югуриб келишди. Нима қилишларини билмай тегишли идоралардан одам чақиришди. Келган ходимлар ҳам иложини топишолмади. Бири отиш керак деса, бошқаси захар солиб овқат бериш керак дейди. Аммо киши қиз билан илон томон қадам ташласа илон қизни сиқа бошлайди. Уларга алоҳида-алоҳида емак келтиришса, илон ўзиникини емай қиз билан овқатланади. Икки-уч кундан сўнг илонни отишга қарор қилишди. Бирок у бошини қизнинг кўксидан ҳеч ажратмади. Ниҳоят руҳшунослардан бирини таклиф этишди. У шундай фикр билдирди:

— Бу эркак илон экан. Қизни қўйиб юбормайди. Яхши кўриб

қолган. Битта чораси бор, у ҳам бўлса бир уй яшаш керакким, бир томонда эшик бўлсин. Унинг қарама-қарши томонига деворни тўлиқ қоплайдиган кўзгу қўйишсин. Хона ўртасида лампочка бўлиб, қиз билан илон эшикка яқинроқ турсин. Чироқ ёқиши билан илон ойнада ўз аксини кўргач, унга ўзини уради, чунки

қизни қизғанади, ўзини танимайди. Қизни қўйиб юбориши билан у хонадан чиқиб тезда эшик ёпилади.

Унинг айтганини қилишди ва шу йўл билан қиз қутқариб олинди.

Миробиддин
ҚУРБОНБОВ,
Зангиота тумани

Илондан қутқариб олинган қиз

Ақл машқи

Дўстим, агар ютқазсанг,
Хафа бўлма, куюнма.
Мабодо ғолиб чиқсанг,
Хурсанд бўлиб суюнма.

Бу шунчаки ўйиндир,
Чархланади ақлимиз.
Биз бўлғуси Рустамлар,
Шуни кутар халқимиз.

Шерали САТТОРОВ,
ЎзДЖТУ талабаси

Бу дунё сир-синоатларга тўла. Баъзан гайритабиий ҳолатларга, ақл бовар қилмайдиган воқеа-ҳодисаларга гувоҳ бўласан киши. Уларни қисқагина қилиб, «мўъжиза» дея атаймиз. Яқинда бир маъракада кекса отахонлар билан суҳбатда ана шундай ғаройиб воқеалардан бири ҳақида сўз очилди.

Ҳайрат

— Мирзачўлнинг чекка бир қишлоқларида рўй берган воқеага баъзиларнинг ишонмаслиги мумкин, — дея сўз бошлади суҳбатдошимиз. — Аммо бу бор гап. Қишлоқдаги ўзига тўқ, бойбадавлат хонадонлардан бирида таъзия бўлиб қолди. Хонадон соҳибаси бўлган ўрта ёшлардаги аёлнинг тўсатдан аҳволи оғирлашиб, дунёдан кўз юмибди.

Барча расм-русумларни ўтказишиб, марҳумани қабрга қўйибдилар. Майитнинг оғзида тилла тишлар бор эди. Қишлоқдаги чор-ночор кун кечираётган икки-уч йигитнинг нияти бузилибди. Улар гапни бор жойига қўйиб, ярим тунда қабристонга борибдилар. Қабрни очиб қарасалар, оқ кафанга ўралган мурда... Тирик экан. Ўсмирларнинг кўркувдан юраклари

ёрилгудай бўлиб, жон ҳолатда қочиб қолибдилар. Кафанга ўралган майит эса уларнинг ортидан изма-из эргашиб ўз хонасига кириб келибди.

— Ё, астағфируллоҳ, ҳайратланди, суҳбатдош қариялардан бири. — Хуллас аёлнинг бу ёруғ дунёдан ризқинасибаси ҳали узилмаган экан. Қабрда тирилиб, уйига қайтди. Бу воқеа қишлоғимизда яхшигина шов-шув бўлди. Буям яратган Ўғамнинг қаромати экан. Мен бир нарсага амин бўлдимки ўлиб-тирилиш деган гапларда жон бор экан.

Даврага оғир сукунат чўкди. Барчамиз бу ёруғ дунёнинг сир-синоатлари, ҳали очилмаган тилсимлари жуда кўп эканлиги ҳақида ўйлар эдик.

А.НОРКУЛОВ
Сирдарё вилояти

Газетхон
илхоми

Кутаман

Кутаман, бир куни аниқ,
Кўнглимни шод этиб келасиз.
Ва соғинчнинг азобларидан,
Мени озод этиб келасиз.

Сизни қўмсаб, узун тунлари,
Хаёлимда қиламан дил роз.
Ва тунларнинг сукутин бузиб,
Жавоб берар қандайдир овоз.

Бу жарангдор овозга бир дам,
Вужудим-ла кулоқ тутаман.
«Келдим», дея келишингизни,
Зор-интизор бўлиб кутаман.

Лобар ЯНГИБОВЕВА,
Қамаши тумани

Бир қайнови ичида заилар

Ит сутини эмган мўмингина болам-а! Онанг худодан топсин-да, сени бўзлатиб, ташлаб кетгани учун, болам?! (отанинг бевафо аёлидан нафратланиб, ёш боласига қилган ҳасратидан).

Менинг репертуаримдаги ашулам билан чиқишларим сиз азиз мухлиса ва мухлис-ларимга манзур бўлаётган бўлса, олқишларингиз! Яна... О... Баракалла! Овоз ҳам беринг!!! (ёш санъаткорнинг гапидан).

Яхши йигит, бир ҳафтада сизнинг уч хил машинангизга ўтириб, ишимга қатнадим... Мен қирқ ёшимда сизни ёқтириб қолдим, йўқ деманг, биринчи муҳаббатим-сиз! (қариқизнинг мансабдор йигитга қилган илтимосидан).

Кеча кечаси шифохонамизда ёнғил бўлган рус келинчагининг чақалоғи ўзбекчасига «инга-инга»лаб йиғлапти. Отаси ўзбек экан-да (ёш доянинг устозига айтган гапидан).

Ассалому алайкум, тўйга ташриф буюрган азиз ва ази-за меҳмонлар! Хуш келиб-сизлар тўйга! Олқишларингиз!!! (даврабошининг тўйдаги кириш сўзидан).
Эргаш АТОЕВ,
Навоий вилояти

Афоризм

Энг оғир дард —
нодонлик,
Энг кучли хас-
талик —
пасткашликдир.

«МУШТАРИЙ МИНБАРИ» КУПОНИ №

Фамилиянги
Исминги
Отангизнинг исми
Туғилган йилинги
Манзилинги

Иш(ўқиш) жойинги

Қайси мавзуда чиқиш қилмоқчисиз?

Муштарий
минбари

Бир жуфт
лоф

Улкан нарвон

Икки лофчи суҳбатлашмоқда.

— Биласанми, бувамдан шунақа бир нарвон қолганки, у орқали дунёдаги энг баланд чўққига чиқса бўлади, — дебди биринчиси.

— Менинг бувам ҳам худди шундай нарвон ясапти. Ҳозир нарвон булутларга етай деб қолган. Ясаб бўлгач, унда ойга чиқса бўлади, — дебди бўш келмай иккинчиси.

Тугамайдиган мевалар

Бир харидор савдогарга дебди:

— Биласизми, менинг еримда ўндан зиёд олма дарахти бор. Бир йилда икки марта ҳосил беради.

Савдогар ҳам бўш келмай: — Менинг ҳам шийпонимда кўплаб шафтоли дарахтлари бор, унинг мевасини узган захотингиз дарахт гўллаб, тўрт-беш кундан кейин яна мена беради. — деб харидор кўнглига битта каттагина шафтоли узатибди.

Феруз МАХМУДОВ,
Бухоро шаҳри

Профи-бокс

Хабарингиз бор, 19 январ куни Германиянинг Дюссельдорф шаҳридаги «Burg-Wachter castello» спорт мажмуасида профессионал бокс бўйича бир нечта қизиқарли жанглар ўтди.

Улар ичида энг эътиборлиси WBA йўналишида жаҳон чемпиони, ҳамюртимиз Руслан Чагаев ва буюк британиялик чемпионлик камарига даъвогар Мэтт Скелтон ўртасидаги жангдир.

Омад ёр бўлсин, Руслан!

Британиялик 40 ёшли чарм қўяроқ устаси профессионал рингда 22 та жанг ўтказиб, 21 та ғалаба ва битта мағлубият натижани қайд этган. Ғалабаларидан 18 тасини нокаут билан қўнлаган. Мэттнинг ягона мағлубияти ҳақида тўхталсак, у Денни Уильямсга очколар ҳисобида бой берган.

Бироқ ҳамюртимиз Руслан Чагаевнинг ҳам ғалабали кўрсаткичлари-ю нокаутлари Мэттнингидан асло кам эмас: 24 та жанг, 23 ғалаба ва бир дуранг. Нокаутлар сони 17 та.

Бокс мураббийлари ва мутахассисларининг эътирофи эътиҳа, Руслан тактик ва техник кўрсаткичи бўйича бугун жаҳоннинг энг мукаммал боксчиси ҳисобланади. Ва яна: Скелтон

афсонавий Майк Тайсонга имкониятни бой бермаган тажрибали боксчи ҳисобланса, Руслан россиялик Валуевни таслим этган азаматдир.

Букмекерлар Скелтоннинг Чагаевдан чемпионлик камарини тортиб олиш имкониятини бирга олти, деб баҳолашгани ҳам эътиборга молик. Лекин англиялик боксчи бунинг нотўғри эканлигини исботлашга ваъда бермоқда.

Таниқли боксчилар рақибларига қуйидагича баҳо беришган.

Мэтт Скелтон:

— Чемпионлик учун жангга чиқиш оғир бўлиб келган. Чагаев техник ва жисмоний тайёргарлик борасида жуда кучли рақиб эканини яхши биламан. Бироқ имкониятдан фойдаланиш учун бутун кучимни ишга соламан. Так-

дир ғалаба тўхфа этишига умид қиламан.

Руслан Чагаев:

— Бу нокаутчи боксчиға қарши жанг қийин бўлади. Менда эса Дюссельдорф билан ёқимли хотиралар бор. 2006 йилнинг ноябрида айнан шу

шаҳарда Жон Руис устидан ғалаба қозonganман. Бу эса менга чемпионлик камари учун рингга

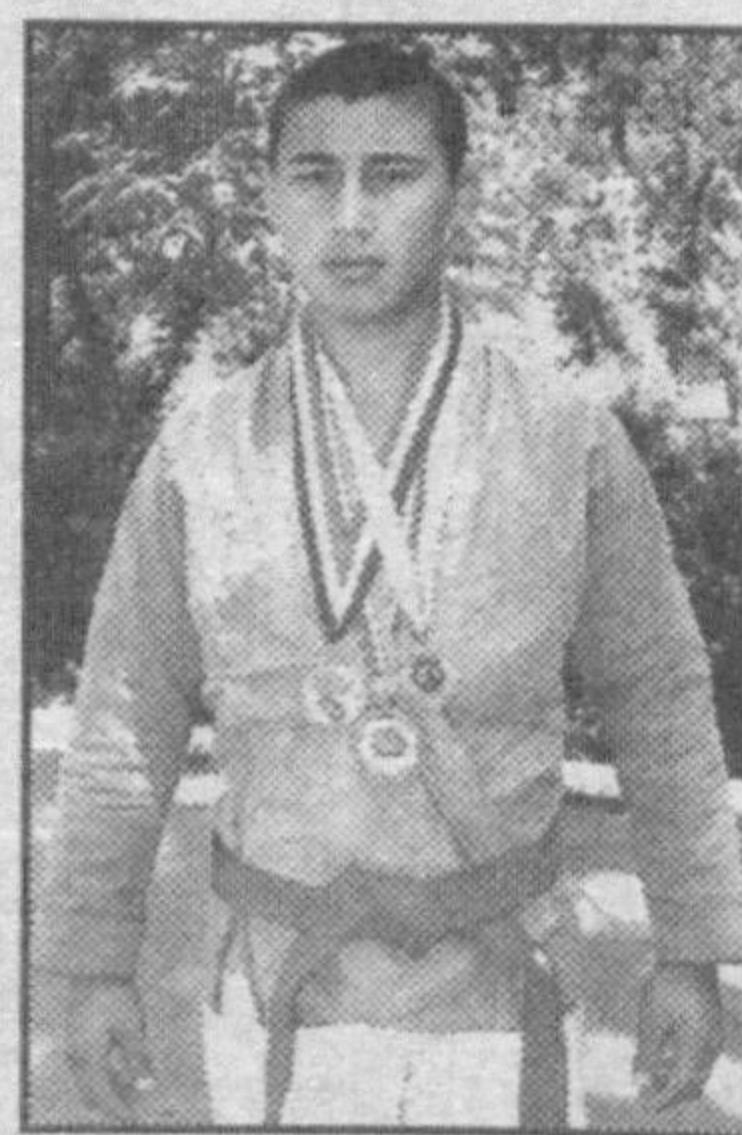
чиқиш ҳуқуқини берганди.

Кўрамиз, шанба оқшомида Дюссельдорф бизга нимани тақдим қиларкин?

Кураш

Пойтахтимиздаги Республика Олимпия заҳиралари коллежида миллий кураш бўйича болалар ва ўсмирлар ўртасида Ёшлар йилига бағишланган Республика очик турнири бўлиб ўтди.

Йилнинг илк мусобақасида вилоятлар ва Тошкент шаҳридан 200 нафар курашчи 11 та вазн тоифасида ғаламга чиқишди. 1993-94-95 йилларда туғилган ўсмирлар икки кун давомида миллий қадриятимизнинг ўзал усуллари намоиш этишди ва қуйидаги спортчилар шохсупанинг энг юқорисидан жой олдилар.

«Ёшлар йили»га бағишланди

28 кг. Достон Халилов (Навоий).
33 кг. Рўзимурод Мустафоев (Жиззах).
36 кг. Собит Хўжамов (Чирчик).
40 кг. Достон Холиқулов (Самарқанд).
44 кг. Рамазон Дўстбеков (Чирчик).
48 кг. Ҳасан Юсупов (Тошкент).
52 кг. Зафар Фармонов (Тошкент).
56 кг. Ҳусан Юсупов (Тошкент).
60 кг. Элбек Мусаев (Навоий).
65 кг. Бобошер Қаршиев (Тошкент).
+65 кг. Акмал Равшанов (Тошкент).

томони шунда бўлдики, 9-13 январ кунлари Ўзбекистон кураш миллий федерациясининг ҳакамлар семинари ўтказилди. Биз ёш ҳакамларимизни юқоридаги турнирга жалб қилдик ва улар амалиёт синовидан ўтишди. Таъкидлаш жоизки, ҳакамлар баҳсларни одилона бошқариб, мусобақанинг аъло даражада ўтишини таъминлашди.

Республика Олимпия заҳиралари коллежи ва Тошкент шаҳри кураш миллий федерацияси ташкилотчилигида ўтган мазкур турнир ҳақида Ўзбекистон кураш миллий федерацияси спорт директори Мурод Дўсимбетовнинг фикрларини сўрадик.

— Болалар ва ўсмирлар ўзбек курашининг келажаги, пойдевори. Шундай экан, бу каби турнирларни тез-тез ташкил этиш лозим. Мусобақанинг яна бир аҳамиятли

Айниқса, Сирдарё полвонларини тилга олишни истардим. Чунки, илгари улар мусобақаларда анча суст иштирок этишарди. Бироқ бу гал вилоятнинг икки нафар полвони, 33 кг. вазн тоифасида Шохжаҳон Облоқулов ва 52 кг.да Анвар Умрзоқов кумуш медалларга эришишди. Бу ҳам ўзбек кураши бўйича жойларда ривожланиш бўлаётганини кўрсатади.

Пекин - 2008

Ўзбекистонлик спортчилар 1996 йилдан буён ёзги Олимпиада мусобақаларида мустақил терма жамоа сифатида қатнашиб келишмоқда.

Спортчиларимиз 1996 йилда Атлантадаги Олимпия ўйинларида 11 та спорт туридан иштирок этиб, бир кумуш ва бронза медалларига эришганди.

Улар Хитойга боришади

2000 йил Сиднейдаги натижамиз 11 та спорт тури бўйича бир олтин, бир кумуш ва икки бронза, 2004 йилда эса (Афина) 12 спорт тури бўйича икки олтин, бир кумуш ва иккита бронза медаллари ҳамюртларимиз кўксини бегаган.

Пекин-2008 Олимпиадасига ҳозирча (2007 йил якуни бўйича) йўлланмаларимиз спортнинг 10 туридан 24 тага етди.

Марҳамат, лицензия олган спортчилар билан танишинг.

Эркин кураш: Курбон Курбо-

нов, Артур Таймазов, Заурбек Соҳиев, Дилшод Мансуров.

Юнон-рум кураши: Элдор Ҳафизов, Давид Солдадзе.

Енгил атлетика: Светлана Радзивил, Гўзал Хуббиева, Виталий Смирнов, Надия Дусанова.

Сузиш: Пётр Ромашкин, Ирина Шлемова, Данил Бугаков, Марина Бугакова, Ольга Гнедовская.

Спорт гимнастикаси: Антон Фокин.

Тромполин: Анна Савкина.

Велоспорт: Владимир Тўйчиев.

Бокс: Аббос Атоев.

Таэквондо WTF: Акмал Эргашев, Евгения Каримова, Дмитрий Ким.

Ўқ отиш: Дилшод Мухторов, Елена Кузнецова.

Олимпиада саралаш турнирлари 2008 йилда ҳам давом этади.

Сарҳисоб

«Ўзбекистон» меҳмонхонасида Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазирлиги томонидан 2007 йил маданият, санъат ва спорт соҳасида фаол қатнашган бир қатор юртдошларимизни тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.

Танишинг, лауреатлар:

«Йилнинг энг фаол театри» — А.Навоий номидаги Давлат академик катта театри.

«Йилнинг ёрқин спорт юлдузи» — Бокс бўйича жаҳон чемпиони Аббос Атоев.

«Йилнинг энг яхши кўшиғи» — «Атрофга

«Йилнинг энг адолатли ҳаками» — Юнон-рум кураши бўйича халқаро тоифадаги ҳакам Тоҳир Фуломов.

«Миллий қадриятларимизни тарғиб этувчи йилнинг энг яхши кўшиқчиси» — Ўзбекистон халқ артисти Зулайхо Бойхонова.

«Йилнинг энг яхши спорт мураббийси» — Ўзбекистон таэквандо WTF терма жамоаси бош мураббийси Александр Ким.

«Маданий мерос жонкуяри» — Миродил Жалолов, «ZeroMax» қўшма корхонаси бош директори.

«Йилнинг энг фаол маданият ва спорт ҳомийси» — Ўзбекистон Спорт курашлари ас-

Йил лауреатлари

бок» Ижрочи: Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Дилнур Қодиржонова (марҳума), Ўзбекистон халқ шоири Иқбол Мирзо шеъри, бастакор — Ўзбекистон санъат арбоби — Анор Назаров.

«Йилнинг энг яхши спорт федерацияси» — Ўзбекистон Миллий Паролимпия ассоциацияси.

«Саҳнаимиз фариштаси» — Ўзбекистон халқ артисти, Ўзбек Миллий академик драма театри актрисаси Рихси Иброҳимова.

«Соҳа жонкуяри» — Ўзбекистон футбол федерацияси президенти Мираброр Усмонов.

«Ўзбекистон ёш истеъодларининг кашфиётчиси» — «Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми» жамғармаси.

«Йилнинг энг кучли спорт жамоаси» — футбол бўйича Ўзбекистон ногиронлар терма жамоаси.

«Ёшларнинг энг сеvimли режиссёри» — Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Рустам Шамсутдинов.

«Ёш спортчиларни қўллаб-қувватловчи йилнинг энг фидокор жамғармаси» — «Сен ёлғиз эмассан» жамғармаси.

«Йилнинг энг фаол раққосаси» — Ўзбекистон ашула ва рақс ансамбли раққосаси Феруза Азатова.

социацияси президенти Салим Абдувалиев.

«Йилнинг энг яхши маданият ва санъат тарғиботчиси» — «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси.

«Халқаро миқёсдаги фаол спорт тарғиботчиси» — Осиё олимпия кенгаши вице президенти .

«Йилнинг энг яхши фольклор жамоаси» — Навоий шаҳар «Фарҳод» маданият саройининг «Сардоба» фольклор-этнографик жамоаси.

«Йилнинг энг ёш иқтидорли спортчиси» — эркин кураш бўйича ёшлар ўртасида жаҳон чемпиони Абдул Аммаев.

«Болалар спорт жонкуяри» — Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси ижрочи директори Абдулла Ачилов.

«Йилнинг энг яхши музей ходими» — Ангрен шаҳар «Ўлкашунослик» музейи.

«Спорт фидойиси» — Олимпия Миллий қўмитаси президенти маслаҳатчиси Роман Ицков.

«Энг фаол миллий эстрада кўшиқчиси» — «Ниҳол» мукофоти совриндори Дилноза Исми-яминава.

«Йилнинг энг самарали спорт муҳбири» — Ўзбекистон миллий теледиоркомпанияси «Спорт» телерадиоканали муҳбири Нилуфар Сотволдиева.

«Ўз соҳасининг моҳир ташкилотчиси» — Шомурод Шофайзиев.

Саҳифани Акмал АБДИЕВ тайёрлади

Тиббий ўғитлар

Хуррак одатда танглай лак-луки мушакларининг таранглиги сусайгани туфайли вужудга келади. Баъ-

идек: унинг таъсирида юқори ва қуйи нафас йўллариининг мароми бузилади. Минсклик шифокорларнинг муо-

Хуррак давоси

зиларнинг хурраги шундай кучли жаранглайдики, шов-қини ҳатто 70 децибелдан ҳам ортиши мумкин. Бунга тасаввур этиш учун шуни кўрсатиб қўямиз, бу — асфалт кўчирадиган асбобниқидан ҳам баланд! Бугина эмас, хурракнинг саломатликка зарари биной-

лажа усули танглай лак-лукини «музлатиб» қўйишдан иборатдир. Биринчи муолажадаёқ хуррак буткул йўқолиши ёки жилла кўрса, анчагина каймайиши мумкин. Қузатишлардан аниқла-нишича, бу муолажа кишининг бирон аъзо-сига зиён-заҳмат етказмас экан.

Болалар сўзлағанда

— Биласизми, ойижон, бугун ўқитувчининг саволига ҳеч ким жавоб беролмади.
— Қанақа савол экан?
— У «Деразани ким синдирди?» деб сўради.

Генрих тиш докторидан қайтиб келгач, онаси сўради:
— Тишинг ҳали ҳам оғрияптими?
— Билмадим. Доктор уни олиб қолди.

— Қизим, олмадан синглингга ҳам бердингми?
— Ҳа, бердим. Унга яхшисини бердим.
— Қандай яхшисини?
— Мен унга уруғини бердим. Экиб қўйса ҳадемай дарахт бўлади ва жуда кўп олма қилади.

Муноажим башорати

(21-27 январ)

Ишдаги ва шахсий масалаларни ҳал қилиш учун ҳафта ниятда қўлай. Барча жараёнлардаги фаоллик сизга фақат фойда келтиради. Айниқса, санъат соҳасидаги кишилар учун омадли бўлади. Савдо-сотиқ, бизнес билан шуғулланувчилар анчагина даромади қўлга кўрилади. Ҳамкорлар билан иш маромида бўлади.

Тартибсизлик ва беқарорлик сизга панд беради. Кичик, лекин керакли буюмни йўқотиб қўйишингиз мумкин. Ҳар хил уйдирма гапларга ишониб шовша-шошарлик билан қарор қабул қилманг. Беқарорлик туфайли яши имкониятини қўлдан бой беришингиз мумкин. Иш юзасидан сафарга чиқиш ва учрашувларни бошқа пайтга қўлтирган маъқул.

Ушбу ҳафтани асосан оила учун бағишланг. Рўзгор билан боғлиқ муаммоларни ҳал қилишга астойдил киришинг. Таъмирлаш ишларини бажариб, керакли жиҳозлар сотиб олинг. Жисмоний меҳнат талаб қиладиган ишлар билан банд бўлинг. Пулни режа билан сарфланг.

Ўзгаларга нисбатан одиллик билан муносабатда бўлинг. Тўйгуларга эрк берманг. Бу ишларингиз соғлиқингизнинг ёмонлашуви олиб келади. Хушчақчақлик ва кўтаринки кайфият барча кўнгилсизликларнинг ечимини топади. Тартиб билан, режалаштирилган ҳолда иш юритсангиз ортиқча дилхиралikka ўрин қолмайди.

Ҳафта деярли уй ишлари билан шуғулланишга сарфланади. Яъни таъмирлаш ишларини амалга оширасиз. Эски қадрдонлар билан учрашувлар сизга завқли онларни бағишлайди. Муҳаббат бобида ажойиб учрашув кўтиломоқда.

Ҳамкасбларни танқид қилишдан сақланг. Улар бундан фўри қабул қилмайди. Сизнинг истакларингиз самимий эканлигини изоҳлаш шарт эмас. Ҳаммаси вақти соати билан амалга ошириб боради. Сабрли бўлинг. Ички эҳтиётлар уйдаги муаммоларни бартараф этишда ҳалақат беради. Чоршанбада муҳим қарор қабул қилманг.

Ҳиссиётларни жиловлаб олиш ҳам кишидан қобилият талаб қилади. Ноўрин қилинган ҳатти-ҳаракат режаларни барбод қилиши мумкин. Керакли вақтда яқинлар ёрдамида рад этманг. Ҳафтанинг ўртасида ҳамкорлар билан алоқалар изига тушади. Романтик ҳаёллар амалга ошмаса тушқулиққа тушманг.

Оилавий можароларга барҳам беришнинг вақти келди. Ота-она дунёда энг азиз инсонлар. Уларнинг ҳурматини жойига қўйинг. Кам бўлмайси. Меҳмондўстликни намоиш этишнинг айнаи фурсати. Фақат кийим эмас, балки муомала ҳам даврада ўринингизни топишда катта аҳамиятга эга.

Янги гоғлар ва режалар тузиш учун ҳамкор танлашда ниятда талабчан бўлинг. Ҳафта турли иқтисодий масалаларни ҳал қилишда қўлай. Катта ишдан олинган даромад ҳам катта бўлади. Бунинг учун ҳар бир ишнинг ҳисоб-китобини аниқ амалга ошириш кераклигини унутманг.

Шартномалар тузиш учун ҳафта омадли. Ҳомийлар билан расмий учрашувлар, тантанали маросимларда иштирок этишингиз мумкин. Айниқса, санъат ва қимматбаҳо буюмлар билан шуғулланувчилар учун ҳафта омадли бўлади. Ҳуқуқий муаммо ижобий ечимини топади.

Барча ташвишлар оғтда қолди. Хотиржам ва сокин кунлар бошланимоқда. Энди бемалол узоқ савҳатта чиқишингиз мумкин. Меҳмондорчиликка тақлиф қилишади. Муҳаббат боғидаги гузал хотиралар уйғонади. Сурунали касаликлар, айниқса тери касаликлар билан боғлиқ хасталиклар тузала бошлайди.

Кескин гапирманг. Ортиқча сарф-харажат қилсангиз ҳафта охирида иқтисодий муаммо юзага келиши мумкин. Тежамкорликка нима етсин. Оилада ҳам бироз англашилмовчилик рўй беради. Яхши, ҳамма ишни бамаслаҳат амалга оширинг. Молиявий масалаларни қаттиқ назоратга олинг.

Жавоҳирот сандиғи

Қаноат тўғрисида

Қаноат — бир чашмадирки, олган билан унинг суви қуримайди, бир ҳазинадирки, ундаги бойлик сочилган билан камаймайди... ҳар ким қаноатга одатланган бўлса, шохлик — гадолик ташвишини билмайди.

Қаноат бир чўққи, унга чиқсанг, дўст-душманга муҳтожликдан халос бўласан. Қаноат ҳоки-сорлиқдирки, натижаси юксаклик, муҳтожликнинг фойдаси эҳтиёсизлик.

Қаноат экиндр, уруғи — бойлик, дарахтдир — меваси муҳтожсизлик, майдир — аччиқ, лекин нашъаси шодлантирувчи, йўлдир — қаттиқ, лекин борар манзили севинтирувчидир.

Савдогарлар тўғрисида

Савдогар фойда қиламан, деб ўзини қаттиқ машаққатга қўймаслиги, мол ва пул кўпайтирма-ман, деб жонсарақ бўлмаслиги керак. Унинг тортган қийинчиликлари тирикчилиги яхши ўтиши учун хизмат қилса ва топган фойдаси кўнгил фароғати учун сарфланса, яхши бўлади.

Шаҳар олибсотари хиёнатчи, ўз фойдасини кўзлагани ҳолда, элга қаҳатчилик тилайди, унинг мақсади — элга зиён етказиш, орзуси — арзон олиб қиммат сотишдир. Дўконида инсофдан бўлак ҳамма мато мавжуд.

«Маҳбуб ул-қулб» асаридан

Фойдали маслаҳатлар

Ушоғи ҳам табаррук

Кўнгил беҳузур бўлганда қайноқ сувга нон тўғраб ивитиби, докадан сузиб ичилса, киши ёзилиб кетади.

Нонни туз билан янчиби, сувда ҳўллаб темирткига суртиб тузатиш усули ҳам халқ табобатидан келиб чиққан.

Қаттиқ шамоллаганда пиёз тўғраб, қалампир сепиб ийланган қатиққа нон ботириб ейилса, фарқ терлатади. Ўраниб ётиб бир ухлаб турилса киши тетик тортади.

Қон босими ортганда, асаблар изтиробга тушганда хамир-турушни илиқ сувда эритиб ичиш тавсия этилади.

Гўшт қийма ёки жизза қўшиб тайёрланган нондан бир тўйиб еган кишининг қуввати ошади. Озиб-тўзиб кетган кишилар ана шунақа нондан еб турсалар шифо топадилар.

Полга тўкилган сиёҳни латта билан артиш ярамайди. Сиёҳни сиркага ботириб олинган ва бироз сиқиб ташланган пахтага шимдириб олган маъқул.

Линолеумни ҳар уч ойда алиф билан мойланг, сўнггра юмшоқ латта билан тозалаб артинг. Шунда у ялтираб, бошқа ювиш воситаларига ўрин қолмайди.

Чойшабларни дазмоллашдан олдин уларни бироз иссиқ сув билан намлаган маъқул: шунда совуқ сув билан намланганда-гига қараганда осонроқ дазмолланади.

Агар чойшаблар ёқимли ифор таратсин десангиз, уларни тахлаётганда орасига бироз атир шимдирилган босма қоғози қўйиб қўйинг.

Изоҳи сиздан...

Мани ит деб ўйламанг,
Ёнимдаги мушукмас.
Оғир, вазминман, ҳозир,
Гарчи тилим чучукмас.
Дунёнинг ҳар бурчига,
Етади кўл узатсам.
Ман бир сўзли одамман,

Айтган сўзимдир қасам.
Башарамга термулиб,
Кимнинг келса кулгиси.
Еб қўяман аямай,
Мен Дев Раван синглиси!

Нодира МИРСОБИТОВА,
Тошкент шахри

Кийимим зўр, ўзгача
Бамисоли мен меҳмон.
Ёнимдаги мушукма,
Қарамайман, ювошман.
Тўплаб бунда ҳаммани,
Шу тадбир юзлаштирди.
Карнавалга минг раҳмат,
Бизларни дўстлаштирди.

Асадулло МИРЗААКБАРОВ,
«Ҳамкорбанк» акциядорлик-
тижорат банки
бирлашган касаба уюшмалари
қўмитасининг раиси

«Садоқатли» хиндуман,
Исмим эрур «Апачи».
«Мошбек» дўстим эрур,
«Цилиндри» капача.

Бошда тожим учкурпат,
Сиз ўйламанг «маскарад».
Тоғамиз «Гойка Митич»,
Бизни тушунар фақат!

Рустам САТТОРОВ,
Наманган шахридан,
хуқуқшунос

Қани ким деб ўйладинг,
Бу — кийим, хэппермас-ку!
Дастхатимни олиб қол,
Мен ахир рэпперман-ку.

Одил ҚОБИЛОВ,
Самарқанд шахридан

Шеър
мусобакамиз давом
этади. Энди
навбатдаги
суратга изоҳ
топинг-чи!

Ishonch МУАССИС: Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси	Бош муҳаррир Абдуҳалиқ АБДУРАЗЗОҚОВ Тахрир хайъати: Алла Долженкова, Виктор Зверев (бош муҳаррир ўринбосари), Маъмура Адилова, Мирзохид Содиқов, Носирхон Акбаров, Ойсулов Нафасова, Пирикулов Қодиров, Соғиндиқ Ниетуллаев, Шамси Эсонбоев, Элёр Ёкубов, Ғуломзокир Юсупов	Бизга кўнғироқ қилинг: Котибият: 153-52-78 Хатлар бўлими: 153-85-43 Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0116-рақам билан рўйхатга олинган. IBM компьютерида терилди ва сақлаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-3. Ҳажми 2 босма табоқ. E-mail: ishonch-doverie@mail.ru	Бизнинг манзил: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи: 133; 134 «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Қорхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.	Газета ҳафтанинг сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади. Муаллифлар фикри таҳририят нуктаи назаридан фарқланиши мумкин. Нашримиздан кўчириб босилганда «Ishonch»дан олинганлиги кўрсатилиши шарт. Тижорат аҳамиятига молик материаллар ① белгиси остида чоп этилади.	Навбатчи котиб - Ж.Шарофбоев Навбатчи - А.Абдиев Мусаххих - Ш.Абдусаматов Сахифаловчи-дизайнер: Ж.Июсов, Ю.Михайловский Буюртма 1-15 Тиражи 19326 Босишда топшириш вақти - 21.00 Топширилди - 21.30 Сотувда эркин нархда 1 2 3 4 5 7 8
---	---	---	--	--	--